

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.07.2022
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.01.2023
Avaldamismärge:	RT I, 20.06.2022, 6

Kohtute seadus

Vastu võetud 19.06.2002
 RT I 2002, 64, 390
 jõustumine 29.07.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
29.01.2003	RT I 2003, 21, 121	15.03.2003
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2008
07.04.2004	RT I 2004, 27, 176	01.05.2004
19.05.2004	RT I 2004, 46, 329	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 56, 403	01.03.2005
22.02.2005	RT I 2005, 15, 85	01.01.2006
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
15.12.2005	RT I 2005, 71, 549	01.01.2006
26.01.2006	RT I 2006, 7, 42	04.02.2006
15.03.2006	RT I 2006, 15, 118	14.04.2006
11.10.2006	RT I 2006, 48, 357	18.11.2006
23.11.2006	RT I 2006, 55, 411	23.12.2006
06.12.2006	RT I 2006, 61, 456	01.01.2007
25.01.2007	RT I 2007, 16, 77	01.01.2008
21.11.2007	RT I 2007, 67, 413	28.12.2007
20.02.2008	RT I 2008, 13, 85	24.03.2008
20.02.2008	RT I 2008, 13, 85	01.01.2009
20.03.2008	RT I 2008, 17, 118	01.06.2008
08.05.2008	RT I 2008, 20, 139	01.01.2009
19.06.2008	RT I 2008, 29, 189	01.07.2008
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
18.12.2008	RT I 2009, 4, 27	26.01.2009
20.02.2009	RT I 2009, 15, 93	01.03.2009
18.02.2009	RT I 2009, 15, 94	10.03.2009, kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustub süüdimõistev kohtuotsus pärast seaduse jõustumist.
16.12.2009	RT I 2009, 67, 460	01.01.2010
09.12.2009	RT I 2009, 68, 463	10.01.2010
16.12.2009	RT I 2010, 1, 2	jõustub Riigikogu XII koosseisu volituste alguspäeval, jõustumisaeg muudetud 01.01.2012; jõustumisaeg osaliselt muudetud 01.01.2013 [RT I, 28.12.2011, 1]; 01.07.2013 [RT I, 29.12.2012, 1]
24.11.2010	RT I, 20.12.2010, 1	01.01.2011
08.12.2010	RT I, 28.12.2010, 6	01.01.2012
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 1	01.09.2011
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 3	01.01.2012
09.02.2011	RT I, 04.03.2011, 1	01.04.2011

07.12.2011	RT I, 28.12.2011, 1	01.01.2012, osaliselt kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 3	01.01.2013, osaliselt 01.07.2012
13.06.2012	RT I, 06.07.2012, 1	01.04.2013
13.06.2012	RT I, 10.07.2012, 3	01.04.2013
12.12.2012	RT I, 29.12.2012, 1	01.01.2013, osaliselt 01.04.2013 ja 01.07.2013
12.12.2012	RT I, 29.12.2012, 2	01.01.2013
11.12.2013	RT I, 23.12.2013, 1	01.01.2014, osaliselt 01.01.2015 ja 01.01.2020
04.02.2014	RT I, 06.02.2014, 13	04.02.2014 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab kohtute seaduse § 125 ¹ lõike 2 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 174 lõike 8 osas, mille kohaselt võib tsiviilkohtumenetluses menetluskulud kindlaks määrata kohtujurist, põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.
11.06.2014	RT I, 21.06.2014, 8	01.01.2015, osaliselt 01.07.2014
12.06.2014	RT I, 21.06.2014, 11	01.07.2014
26.06.2014	RT I, 04.07.2014, 34	26.06.2014 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kohtute seaduse § 132.7 lõike 2 ja Eesti keskmise palgaga seotud ametipalkade maksmise ajutise korralduse seaduse, kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse ja kohtute seaduse muutmise seaduse § 3 punktiga 2 kohtute seaduse § 82 kehtetuks tunnistamine osas, milles need ei võimaldanud ümber arvutada kohtunike vanaduspensione lähtuvalt kohtunike ametipalkadest 1. juulil 2013.
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
19.11.2014	RT I, 13.12.2014, 1	01.01.2016, jõustumisaeg muudetud 01.07.2016 [RT I, 17.12.2015, 1]
02.12.2014	RT I, 23.12.2014, 1	01.01.2015
09.12.2014	RT I, 22.12.2014, 9	01.01.2015
18.02.2015	RT I, 10.03.2015, 3	01.04.2015
22.10.2015	RT I, 24.10.2015, 1	22.10.2015 - Tunnistada põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kohtute seaduse § 132 ⁵ osas, milles see ei võimalda määrata kohtuniku perekonnaliikme kohtuniku perekonnaliikme toitjakaotuspensionile, kui kohtunikupensionile jäänud isik suri või sureb pärast 30. juunit 2013.
25.11.2015	RT I, 17.12.2015, 1	20.12.2015, osaliselt 01.07.2016
01.06.2016	RT I, 22.06.2016, 1	01.01.2018
07.06.2016	RT I, 22.06.2016, 21	01.08.2016
07.12.2016	RT I, 21.12.2016, 1	01.03.2018
15.12.2016	RT I, 28.12.2016, 14	07.01.2017, osaliselt 11.01.2017
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018
22.11.2017	RT I, 05.12.2017, 1	15.12.2017, osaliselt 01.01.2018
19.12.2017	RT I, 21.12.2017, 46	19.12.2017 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab põhiseadusvastaseks ning kehtetuks kohtute seaduse § 132 ² lõike 2 ¹ osas, milles see norm ei näe ette kohtuniku vanaduspensionile

06.12.2017	RT I, 28.12.2017, 1
09.05.2018	RT I, 31.05.2018, 2
17.10.2018	RT I, 26.10.2018, 1
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 1
23.10.2019	RT I, 06.11.2019, 1
04.12.2019	RT I, 19.12.2019, 1
20.05.2020	RT I, 02.06.2020, 1
10.06.2020	RT I, 20.06.2020, 1
16.12.2020	RT I, 04.01.2021, 4
20.01.2021	RT I, 28.01.2021, 1
16.03.2021	RT I, 17.03.2021, 2
13.10.2021	RT I, 22.10.2021, 2
01.06.2022	RT I, 20.06.2022, 1
23.02.2023	RT I, 28.02.2023, 15

taotlemise õigust kuni 1. juulini 2016 kehtinud KS § 132² lõike 2 alusel kohtunikule, kelle enne 1. juulit 2016 tekkinud 100-, 90- või 80-protsendilist püsivat töövõime kaotust ei tuvastatud kohtuniku terviseseisundist tulenevatel objektiivsetel põhjustel riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel enne 1. juulit 2016, ega võimalda kohtunikul püsiva töövõime kaotuse tekkimise aja tagasiulatuvat tuvastamist.

01.01.2018, osaliselt 01.03.2018

10.06.2018, osaliselt 01.01.2021

01.04.2022

01.01.2020, osaliselt 23.03.2019

15.11.2019

01.01.2020

12.06.2020

30.06.2020, osaliselt 01.01.2021

01.02.2021, osaliselt 01.01.2022

08.02.2021

16.03.2021 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistas kohtute seaduse § 132.5 kehtetuks osas, milles see välistab pärast 1991. aasta 31. detsembrit ja enne 2013. aasta 2. juulit ametis olnud kohtuniku perekonnaliikmele kohtuniku toitjakaotuspensioni määramise ja maksmise.

01.04.2022

01.07.2022

23.02.2023 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistas kohtute seaduse § 132.7 lõike 2 lauseosa „välja arvatud jooksva aasta palga alusel arvatud pension” põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolevas seaduses sätestatakse kohtukorralduse ja kohtuteenistuse õiguslikud alused.

§ 2. Õigusemõistmine ja kohtu sõltumatus

- (1) Õigust mõistab ainult kohus.
- (2) Kellelgi ei ole õigust sekkuda õigusemõistmisesse.
- (3) Kohtus ja selle lähikonnas on keelatud teod, mis on suunatud õigusemõistmise häirimisele.

§ 3. Kohtuniku sõltumatuse põhitagatised

- (1) Kohtunik nimetatakse ametisse eluajaks.

(2) Kohtuniku saab ametist tagandada üksnes kohtuotsuse alusel.

(3) Esimese ja teise astme kohtu kohtunikule võib tema ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult Riigikohtu üldkogu ettepanekul ja Vabariigi Presidendi nõusolekul.

(4) Riigikohtu kohtunikule võib tema ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult õiguskantsleri ettepanekul ja Riigikogu koosseisu enamuse nõusolekul.

§ 4. Kohtualluvus

(1) Kohtualluvus sätestatakse seadusega.

(2) Kohtuasja võib ühe kohtu alluvusest üle anda teisele kohtule üksnes seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 5. Kohtu töökeel

(1) Kohtumenetlus ja asjaajamine kohtus toimuvad eesti keeles.

(2) Muu keele kasutamine kohtumenetluses sätestatakse kohtumenetluse seadustes.

§ 6. Kohtu tööaeg

(1) Kohtunik korraldab oma tööaja iseseisvalt. Kohtunik peab oma kohustused täitma mõistliku aja jooksul, arvestades seaduses ettenähtud menetlustähtaegu.

(2) Kohtuistungid peetakse tööpäevadel kella üheksast kella kaheksateistkümmeni. Pärast seda võib istung jätkuda juhul, kui kohus leiab, et see on otstarbekas õigusemõistmise huvides.

(3) Kriminaalasja kiirmenetluses lahendamiseks, väärteo eest karistuse mõistmiseks, tõkendi kohaldamise või haldustoiminguks loa andmise otsustamiseks võib kohtuistungit pidada ka muul ajal.
[RT I 2006, 15, 118- jõust. 14.04.2006]

(4) Valveaeg on aeg, millal kohtunik peab iseseisvalt korraldatud tööaja väliselt olema kättesaadav seaduses sätestatud ettenägematute või edasilükkamatute teenistusülesannete täitmiseks.
[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

§ 7. Kohtuasutus

(1) Kohtuasutused on maakohus, halduskohus, ringkonnakohus ja Riigikohus.

(2) Kohtuasutusel on oma eelarve ja väikese riigivapi kujutisega pitsat.

(3) Kohtuasutused registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 8. Kohtuteenistus

(1) Kohtuteenistus on töötamine kohtuasutuses. Kohtuteenistuses on kohtunikud ja kohtuteenistujad.

(2) Kohtunikele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust üksnes käesolevas seaduses sätestatud juhtudel.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(3) Kohtuteenistujale kohaldatakse avaliku teenistuse seadust, kui käesolevas seaduses ei ole ette nähtud teisiti.

§ 8¹. Kohtuniku juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka kohtuniku suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kohtunik riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need kohtu esimehele.
[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]

(4) Kohtu esimees määrab kohtuniku suhtes julgeolekukontrolli teostava asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.
[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]

(5) Julgeolekukontrolli asutus esitab kohtuniku suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest arvates kohtu esimehele. Kohtu esimees esitab põhjendatud taotluse kohtunikule salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmiseks koos julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetega Riigikohtu üldkogule otsustamiseks, kas kohtunik on läbinud julgeolekukontrolli. Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.

[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]

§ 8². Menetlusdokumentide registreerimine kohtus

(1) Kohtusse saabunud ja välja saadetud menetlusdokumendid registreeritakse kohtute infosüsteemis ja kohtutoimikus. Registreerimise täpsem kord nähakse ette kohtu kantsleil kodukorras.

(2) Kohtusse saabunud ja välja saadetud menetlusdokumente ei registreerita dokumendiregistris juhul, kui menetlusosalisele on tagatud juurdepääs menetlusdokumentidele veebilehe või infosüsteemi kaudu.

[RT I 2009, 68, 463- jõust. 10.01.2010]

2. peatükk ESIMESE ASTME KOHUS

1. jagu Maakohus

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 9. Maakohus

(1) Maakohus esimese astme kohtuna arutab tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasju. Maakohus teeb ka muid toiminguid, mis on seadusega antud nende pädevusse.

(2) Maakohtud on:

- 1) Harju Maakohus;
- 2) Viru Maakohus;
- 3) Pärnu Maakohus;
- 4) Tartu Maakohus.

(2¹) Maakohtul on üks või mitu kohtumaja.

(3) Kohtumajad asuvad maakohtu tööpiirkonnas. Kohtumajade täpsed asukohad ning teeninduspiirkonnad määrab [valdkonna eest vastutav minister](#). Iga kohtumaja asukoht on ka maakohtu asukohaks.

(4) Maakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtudirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 10. Maakohtu tööpiirkond

(1) Maakohtu tööpiirkonna määrab [valdkonna eest vastutav minister](#).

(2) Seadusega võib ette näha kohtud, kes lahendavad mõnda liiki kohtuasju tööpiirkonda arvestamata.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 10¹. Tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasja arutamise koht

[Kehtetu -RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 11. Maakohtu kohtunike arv

Maakohtu kohtunike arvu ja jagunemise kohtumajade vahel määrab [valdkonna eest vastutav minister](#), kuulunud ära maakohtu esimehe ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 11¹. Maakohtu kohtuniku alaline teenistuskoht

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(1) Maakohtu kohtuniku alaline teenistuskohd on kohtumajas, kuhu Riigikohtu üldkogu (§ 55 lõige 3), kohtu üldkogu (§ 57 lõige 1) või kohtu esimees (§ 57 lõige 2) on ta määranud.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(1¹) Kui maakohtu esimeheks nimetatakse kohtunik, kes oli vahetult enne esimeheks nimetamist teise kohtu teenistuses, määrab ta esimehe ametiajaks ise kohtumaja, kus on tema alaline teenistuskohd.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Kohtunik ei või keelduda asja arutamise teises sama maakohtu kohtumajas.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(3) Kui kohtunik arutab asja kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistuskohd, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 12. Maakohtu esimees

(1) Maakohtu esimees nimetatakse esimese ja teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Kohtu esimehe nimetab valdkonna eest vastutav minister, kuulanud ära selle kohtu üldkogu arvamuse, mille esimeheks kohtunik nimetatakse.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(1¹) Kui maakohtu esimeheks nimetatakse kohtunik, kelle alaline teenistuskohd oli teises kohtus, võib kohtunike arv maakohtus olla suurem käesoleva seaduse § 11 alusel määratud.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(1²) Kui maakohtu esimeheks nimetatakse ringkonnakohtu kohtunik, säilitatakse talle ringkonnakohtu kohtuniku ametipalk, millele lisandub lisatasu esimehe ülesannete täitmise eest.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Maakohtu esimees esindab ja juhib kohtuasutust oma pädevuse piires. Kohtu esimees vastutab õigusemõistmise korra kohase toimumise eest kohtus.

(3) Maakohtu esimees:

- 1) korraldab õigusemõistmise alast tegevust;
- 2) kooskõlastab kohtudirektori koostatud kohtu eelarve eelnõu;
- 3) teostab seaduses ettenähtud järelevalvet;
- 4) koostab kohtu kohtunike koolituskava eelnõu ja esitab selle kinnitamiseks kohtu kohtunike üldkogule, korraldab ja kontrollib selle täitmist ning esitab vähemalt kord aastas kohtu üldkogule ülevaate selle täitmisest;

4¹) kinnitab kohtunike valvegraafiku;

[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

5) täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(4) Kohtu esimehe võib valdkonna eest vastutav minister enne tähtaja lõppemist vabastada:

- 1) tema enda soovil;
- 2) kui ta on süüliselt jätnud oma ülesanded olulisel määral täitmata;
- 3) tema valimisel või nimetamisel Euroopa Inimõiguste Kohtu, Euroopa Liidu Kohtu või muu rahvusvahelise kohtuinstitsiooni (edaspidi *rahvusvaheline kohtuinstitsioon*) kohtunikuks (§ 58¹) või Euroopa Prokuratuuri peaprokuröriks, Euroopa prokuröriks või Euroopa delegaatprokuröriks.

[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab valdkonna eest vastutav minister ära kohtu üldkogu arvamuse ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda maakohus kuulub.

(6) Kohtu esimehe äraoleku ajal asendab teda tema enda määratud kohtunik. Kui kohtu esimees ei ole asendajat määranud, asendab teda kõige kauem teenistuses olnud kohtunik või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kohtunik.

(7) Kui kohtu esimees vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtu esimehe ülesannete täitmisest.

(8) Kohtu esimehe ülesannete täitmisest vabastatud kohtuesimehel säilivad kohtuniku volitused.

(9) [Kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(10) Kedagi ei tohi nimetada sama kohtu esimeheks kaheks ametiajaks järjestikku.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(11) Kui maakohtu esimees vabastatakse esimehe ülesannete täitmisest enne ametiaja lõppemist, pöördub kohtunik tagasi kohtusse, kus ta oli teenistuses enne maakohtu esimeheks nimetamist.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(12) Kui maakohtu esimehe ametiaeg lõpeb tähtaja saabumise tõttu, võib kohtunik pöörduda tagasi kohtusse, kus ta oli teenistuses enne maakohtu esimeheks nimetamist, või jätkata kohtunikuna teenistust maakohtus, mille esimees ta oli. Sellekohase avalduse esitab kohtu esimees kirjalikult valdkonna eest vastutavale ministrile vähemalt kolm kuud enne ametiaja lõppemist.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(13) Kui kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikeid 11 ja 12, võib kohtunike arv maakohtus olla suurem käesoleva seaduse § 11 alusel määratud.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 12¹. Maakohtu aseesimees ja kohtumaja juht

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(1) Maakohtu esimees nimetab igas kohtumajas teenistuses olevate kohtunike seast seitsmeks aastaks kohtumaja juhi, kuulanud ära kohtumaja teenistuses olevate kohtunike arvamuse. Kohtumaja juhti ei nimetata kohtumajas, kus asub kohtu esimehe alaline teenistuskohd.

(2) Maakohtu esimees, kelle alaline teenistuskohd on kohtumajas, kus kohtunikukohtade arv on üle 30, nimetab selle kohtumaja teenistuses olevate kohtunike seast seitsmeks aastaks aseesimehe, kuulanud ära kohtumaja teenistuses olevate kohtunike arvamuse. Kui kohtunikukohtade arv kohtumajas on üle 60, võib maakohtu esimees nimetada kuni kaks aseesimeest.

(3) Kohtumaja juht ja aseesimees korraldavad kohtumaja ning maakohtu esimehe vahelist suhtlemist ning täidavad muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(4) Kohtumaja juhi ja aseesimehe võib maakohtu esimees enne tähtaja lõppemist kohtumaja juhi ja aseesimehe ülesannetest vabastada:

- 1) tema enda soovil;
- 2) maakohtu esimehega koostöö mittelaabumise tõttu.

(5) Kohtumaja juhi või aseesimehe äraolekul võib teda asendada maakohtu esimehe määratud kohtunik.

(6) Kui kohtumaja juht või aseesimees vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtumaja juhi ülesannete täitmisest.

(7) Kohtumaja juhi ja aseesimehe ülesannete täitmisest vabastatud kohtunikul säilivad kohtuniku volitused.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 13. [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 14. Rahvakohtunik

Maakohtu rahvakohtunike arvu määrab [valdkonna eest vastutav minister](#) kooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga, kuulanud ära maakohtu üldkogu arvamuse.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 15. Kinnistusosakond

(1) Tartu Maakohtus on kinnistusosakond.
[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

(2) Kinnistusosakonnas peetakse kinnistusraamatut, laevakinnistusraamatut.
[RT I, 21.12.2016, 1- jõust. 01.03.2018]

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(4) Kinnistusosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad. Kohtudirektor määrab kinnistusosakonna kohtunikuabide seast kinnistusosakonna juhataja.
[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 16. Registriosakond

(1) Tartu Maakohtus on registriosakond.
[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

(2) Registriosakonnas peetakse äriregistrit, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrit ning kommertspandiregistrit.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2¹) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud registritele peab Tartu Maakohtu registriosakond informatiivse tähendusega riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikku registrit, mille eesmärk on avaliku sektori siseselt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste üle arvestuse pidamine ning registriandmete kättesaadavaks tegemine. Registri pidamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 11.01.2017]

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(4) Registriosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad. Kohtudirektor määrab registriosakonna kohtunikuabide seast registriosakonna juhataja.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 16¹. Maksekäsuosakond

(1) Pärnu Maakohtus on maksekäsuosakond.

[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(2) Maksekäsuosakonnas menetletakse maksekäsu kiirmenetluse avaldusi.

[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(3) Maksekäsuosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad. Kohtudirektor määrab maksekäsuosakonna kohtunikuabide seast maksekäsuosakonna juhataja.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 17. [Kehtetu -RT I 2008, 17, 118- jõust. 01.06.2008]

2. jagu Halduskohus

§ 18. Halduskohus

(1) Halduskohus arutab esimese astme kohtuna seadusega tema pädevusse antud haldusasju. Halduskohus teeb ka muid toiminguid, mis on seadusega antud tema pädevusse.

(2) Halduskohtud on:

- 1) Tallinna Halduskohus;
- 2) Tartu Halduskohus.

(2¹) Halduskohtul on üks või mitu kohtumaja.

(3) Kohtumajad asuvad halduskohtu tööpiirkonnas, mille määrab [valdkonna eest vastutav minister](#).

Kohtumajade täpsed asukohad ning teeninduspiirkonna määrab [valdkonna eest vastutav minister](#). Iga kohtumaja asukoht on ka halduskohtu asukoht.

(4) Halduskohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtudirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 18¹. Haldusasja arutamise koht

[Kehtetu -RT I, 23.02.2011, 3- jõust. 01.01.2012]

§ 19. Halduskohtunike arv

Halduskohtu kohtunike arvu ja jagunemise kohtumajade vahel määrab [valdkonna eest vastutav minister](#), kuulunud ära halduskohtu esimehe ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 19¹. Halduskohtu kohtuniku alaline teenistuskoh

(1) Halduskohtu kohtuniku alaline teenistuskoh on kohtumajas, kuhu Riigikohtu üldkogu (§ 55 lõige 3) või kohtu üldkogu (§ 57) on ta määranud.

(1¹) Kui halduskohtu esimeheks nimetatakse kohtunik, kes oli vahetult enne esimeheks nimetamist teise kohtu teenistuses, määrab ta esimehe ametiajaks ise kohtumaja, kus on tema alaline teenistuskoh.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Kohtunik ei või keelduda asja arutamises teises sama halduskohtu kohtumajas.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(3) Kui kohtunik arutab asja kohtumajas, mis ei ole tema alaline teenistuskoh, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.
[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 20. Halduskohtu esimees

(1) Halduskohtu esimees nimetatakse esimese ja teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Muus osas kohaldatakse halduskohtu esimehele käesoleva seaduse §-s 12 sätestatud.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(4) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(5) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(6) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(7) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(8) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(9) [Kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 20¹. Kohtumaja juht

(1) Halduskohtu esimees nimetab kohtumajas teenistuses olevate kohtunike seast seitsmeks aastaks kohtumaja juhi, kuulanud ära kohtumajas teenistuses olevate kohtunike arvamuse. Kohtumaja juhti ei nimetata kohtumajas, kus asub kohtu esimehe alaline teenistuskoh.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Kohtumaja juht korraldab kohtumaja ning halduskohtu esimehe vahelist suhtlemist ning täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(3) Kohtumaja juhi võib halduskohtu esimees enne tähtaja lõppemist vabastada:

- 1) tema enda soovil;
- 2) koostöö mittelaabumise tõttu halduskohtu esimehega.

(4) Kohtumaja juhi äraoleku ajal võib teda asendada halduskohtu esimehe määratud kohtunik.

(5) Kui kohtumaja juht vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtumaja juhi ülesannete täitmisest.

(6) Kohtumaja juhi ülesannete täitmisest vabastatud kohtunikul säilivad kohtuniku volitused.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 21. [Kehtetu -RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

3. peatükk TEISE ASTME KOHUS

§ 22. Ringkonnakohus

(1) Ringkonnakohus on teise astme kohus, kes vaatab apellatsiooni korras läbi maa-, ja halduskohtu lahendeid.

(2) Ringkonnakohtud on Tallinna Ringkonnakohus ja Tartu Ringkonnakohus.
[RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(3) Tallinna Ringkonnakohtu tööpiirkonnas on Harju Maakohus ja Pärnu Maakohus ning Tallinna Halduskohus.

(4) Tartu Ringkonnakohtu tööpiirkonnas on Tartu Maakohus ja Viru Maakohus ning Tartu Halduskohus.
[RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(5) [Kehtetu -RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(6) Tallinna Ringkonnakohus asub Tallinnas ja Tartu Ringkonnakohus Tartus. Ringkonnakohtu täpse asukoha määrab [valdkonna eest vastutav minister](#).
[RT I 2008, 13, 85- jõust. 01.01.2009]

(7) Ringkonnakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtudirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 23. Ringkonnakohtunike arv

Ringkonnakohtu kohtunike arvu määrab [valdkonna eest vastutav minister](#), kuulanud ära ringkonnakohtu esimehe arvamuse.

§ 24. Ringkonnakohtu esimees

(1) Ringkonnakohtu esimees nimetatakse teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Muus osas kohaldatakse ringkonnakohtu esimehele käesoleva seaduse §-s 12 sätestatut.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3¹) Tallinna Ringkonnakohtu esimees annab riigi peaprokuröri taotluse alusel nõusoleku kriminaalmenetluse seadustiku § 382²lõikes 1 nimetatud menetlustoimingute tegemiseks Riigikogu liikme suhtes enne süüdistusakti koostamiseks nõusoleku saamist.

[RT I, 22.12.2014, 9- jõust. 01.01.2015]

(3²) Ringkonnakohtute esimehed otsustavad kohtuasja teise kohtusse lahendamiseks suunamise käesoleva seaduse §-s 45¹sätestatud korras ning maakohu ja ringkonnakohtu kohtuniku halduskohtu koosseisu ajutise kaasamise §-s 45²sätestatud korras.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

(4) Kohtu esimehe võib valdkonna eest vastutav minister kooskõlastatult Riigikohtu üldkoguga teenistusest enne tähtaja lõppemist vabastada:

1) tema enda soovil;

2) kui ta on süüliselt jätnud oma ülesanded olulisel määral täitmata;

3) tema valimisel või nimetamisel rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni kohtunikuks (§ 58¹) või Euroopa Prokuratuuri peaprokuröriks, Euroopa prokuröriks või Euroopa delegaatprokuröriks.

[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab valdkonna eest vastutav minister ära kohtu üldkogu arvamuse.

(6) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(7) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(8) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(9) [Kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

4. peatükk RIIGIKOHUS

§ 25. Riigikohus

(1) Riigikohus on riigi kõrgeim kohus.

(2) Riigikohus asub Tartus.

(3) Riigikohtus on 19 riigikohtunikku.

§ 26. Riigikohtu pädevus

(1) Riigikohus vaatab kohtulahendeid läbi kassatsiooni korras. Seaduses sätestatud juhtudel ja korras vaatab Riigikohus kohtulahendeid läbi teistmise ja kohtuvigade parandamise menetluses, samuti täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid.

(2) Riigikohus otsustab tema pädevusse kuuluvate asjade menetluse võtmise kohtumenetluse seaduses sätestatud alusel vähemalt kolmeliikmelises koosseisus. Asi võetakse menetlusse, kui selle menetlemist nõuab vähemalt üks riigikohtunik.

(3) Riigikohus on ühtlasi põhiseaduslikkuse järelevalve kohus.

§ 27. Riigikohtu esimees

(1) Riigikohtu esimehe nimetab Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul üheksaks aastaks.

(2) Riigikohtu esimees:

- 1) juhib ja esindab Riigikohut;
- 2) teeb Riigikogule ettepaneku Riigikohtu kohtunike ametisse nimetamiseks;
- 3) teostab seaduses ettenähtud järelevalvet;
- 4) täidab muid seadusest ja kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(3) Riigikohtu esimees esitab kord aastas Riigikogu kevadistungjärgul Riigikogule ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta.

(4) Riigikohtu esimehe äraoleku ajal või volituste lõppemisel täidab Riigikohtu esimehe ülesandeid tema määratud riigikohtunik. Kui kohtu esimees ei ole asendajat määranud, asendab teda kõige kauem kohtunikuna teenistuses olnud käesoleva seaduse §-s 28 nimetatud kolleegiumi esimees või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kolleegiumi esimees.

(5) Riigikogu võib Vabariigi Presidendi ettepanekul vabastada Riigikohtu esimehe teenistusest tema enda soovil. Ametist tagasiastumisest teatab Riigikohtu esimees Vabariigi Presidendile vähemalt neli kuud ette.

(5¹) Riigikogu vabastab Vabariigi Presidendi ettepanekul Riigikohtu esimehe teenistusest tema valimisel või nimetamisel rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni kohtunikuks (§ 58¹) või Euroopa Prokuratuuri peaprokuröriks, Euroopa prokuröriks või Euroopa delegaatprokuröriks.
[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(6) Kui Riigikohtu esimees on haiguse tõttu või muul põhjusel kuus kuud järjest kestvalt võimetu täitma oma ametiülesandeid, esitab Vabariigi President Riigikohtule põhjendatud taotluse tunnistada seda oma otsusega. Riigikohtu üldkogu otsus vabastab Riigikohtu esimehe ametist.

(7) Kui Riigikohtu esimees vabastatakse kohtunikuametist, vabastatakse ta ka kohtu esimehe ülesannetest.

(8) Kohtu esimehe ülesannetest vabastatud Riigikohtu esimehel säilivad riigikohtuniku volitused.

(9) Kedagi ei tohi nimetada kohtu esimeheks kaheks ametiajaks järjestikku.

§ 28. Riigikohtu tsiviil-, kriminaal- ja halduskolleegium

(1) Riigikohtus on tsiviilkolleegium, kriminaalkolleegium ja halduskolleegium.

(2) Iga riigikohtunik kuulub ühte kolleegiumi. Riigikohtu üldkogu otsustab, millisesse kolleegiumi riigikohtunik kuulub, samuti kolleegiumidevahelise roteerumise korra ja tähtajad.

(3) Riigikohtu esimehel on õigus kaasata Riigikohtu kodukorras ettenähtud korras asja läbivaatavasse kohtukoosseisu eri kolleegiumide kohtunikke.

(4) Kolleegiumi esimehe nimetab Riigikohtu üldkogu kolleegiumi liikmete seast viieks aastaks.
[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(5) Kolleegiumi esimees täidab Riigikohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

§ 29. Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium

(1) Riigikohtus on põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium, kuhu kuulub üheksa riigikohtunikku.

(2) Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi esimees on Riigikohtu esimees. Teised liikmed nimetab Riigikohtu üldkogu.

(3) Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi liikmete volituste tähtaeg ja nende asendamise kord sätestatakse Riigikohtu kodukorras.

§ 30. Riigikohtu üldkogu

(1) Riigikohtus on üldkogu, kuhu kuuluvad kõik riigikohtunikud.

(2) Riigikohtu üldkogu:

- 1) vaatab seaduses sätestatud alustel läbi kohtulahendeid;
- 2) teeb Vabariigi Presidendile ettepaneku kohtuniku ametisse nimetamiseks ja kohtuniku ametist vabastamiseks;
- 3) lahendab kohtuniku eksamikomisjoni otsuste peale esitatud kaebused;
- 4) lahendab distsiplinaarkolleegiumi otsuste peale esitatud kaebused;
- 5) otsustab distsiplinaarasja algatamise Riigikohtu esimehe suhtes ja teavitab sellest Riigikogu;
- 6) täidab muid seadusest ja Riigikohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.

(3) Riigikohtu üldkogu kutsub kokku ja seda juhatab Riigikohtu esimees. Riigikohtu esimehe distsiplinaarasja algatamiseks kutsub üldkogu kokku ja seda juhatab kõige kauem kohtunikuteenistuses olnud kohtunik või teenistusaegade võrdsuse korral vanim kohtunik.

(4) Riigikohtu üldkogu on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt üksteist kohtunikku. Üldkogu otsused võetakse vastu kohalolevate riigikohtunike häälteenamusega. Häälte võrdsuse korral otsustab Riigikohtu esimehe hääl.

(5) Valdkonna eest vastutaval ministril on õigus osa võtta Riigikohtu üldkogust, kui seal ei vaadata läbi kohtulahendeid. Valdkonna eest vastutaval ministril on üldkogul sõnaõigus. Riigikohtu esimees võib üldkogule kutsuda ka teisi isikuid, kellele üldkogu võib anda sõnaõiguse.

§ 30¹. Riigikohtu direktor

(1) Riigikohtu direktor:

- 1) korraldab Riigikohtu asjaajamist ja Riigikohtu vara kasutamist;
- 2) vastutab Riigikohtu raamatupidamise korralduse eest;
- 3) juhib ja korraldab õigusemõistmist teenindavate struktuuriüksuste ja teenistujate tööd;
- 4) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtuteenistujaid, keda Riigikohtu kodukorra järgi ei nimeta ametisse Riigikohtu esimees;
- 5) täidab muid Riigikohtu kodukorraga määratud ülesandeid.

(2) Riigikohtu direktoril peab olema kõrgharidus. Direktori nimetab ametisse Riigikohtu esimees avaliku konkursi alusel viieks aastaks.

(3) Riigikohtu direktori võib Riigikohtu esimees enne tähtaja lõppemist lisaks muudele avaliku teenistuse seaduses nimetatud alustele teenistusest vabastada ka Riigikohtu esimehega koostöö mittelaabumise tõttu. Kui Riigikohtu direktor vabastatakse teenistusest käesolevas lõikes kehtestatud alusel, makstakse talle hüvitisena põhipalka ametiaja lõpuni jäävate kuude eest, kuid mitte rohkem kui kuue kuu eest.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

§ 31. Kohtunõunik

(1) Kohtunõunik on Riigikohtu ametnik, kes üldistab kohtupraktikat ja osaleb kohtuasjade menetluseks ettevalmistamisel.

(2) Kohtunõuniku täpsemad teenistuskohustused määratakse Riigikohtu kodukorraga.

(3) Kohtunõunikuks võib nimetada isiku, kes vastab kohtunikule esitatavatele haridusnõuetele.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(4) Kohtunõunik nimetatakse ametikohale kolmeks aastaks. Poolte kokkuleppel võib kohtunõuniku teenistussuhet pikendada.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016 - kohaldatakse kohtunõunike suhtes, kes nimetatakse ametisse pärast 2016. aasta 1. augustit.]

(5) Kui kohtunõuniku teenistussuhet pikendatakse või ta nimetatakse samale ametikohale järjest rohkem kui kaks korda, välja arvatud avaliku teenistuse seaduse § 23 lõike 2 punktis 1 nimetatud juhul, loetakse kohtunõunik ametikohale nimetatuks määramata ajaks.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016 - kohaldatakse kohtunõunike suhtes, kes nimetatakse ametisse pärast 2016. aasta 1. augustit.]

(6) Kui kohtunõunik viiakse tähtajaliselt üle asutusse, mis asub teises kohaliku omavalitsuse üksuses, hüvitab Riigikohus tema sõidu- ja majutuskulud Riigikohtu esimehe kehtestatud ulatuses ja korras.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 32. Riigikohtu teenistujate töö tasustamine

Riigikohtu kohtuteenistujate palgad ning lisatasude, preemiate ja toetuste maksmise korra määrab Riigikohtu eelarve piires kindlaks Riigikohtu esimees.

§ 33. Riigikohtu kodukord

- (1) Riigikohtu töökorraldus nähakse ette Riigikohtu kodukorras, mille kinnitab Riigikohtu üldkogu.
- (2) Kodukord ei või sisaldada kohtumenetluse korda puudutavaid sätteid.
- (3) Riigikohtu sisekorraeskirjad kehtestatakse avaliku teenistuse seaduse kohaselt.

§ 34. Kohtute infosüsteem

(1) Kohtute infosüsteem on valdkonna eest vastutava ministri asutatav riigiasutuse andmekogu, mille eesmärk on kohtute töö korraldamine, statistika kogumine, kohtulahendite kogumine, süstematiseerimine ning kohtutele ja avalikkusele kättesaadavaks tegemine.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(2) Andmekogu vastutav töötleja on Justiitsministeerium. Andmekogu volitatud töötledajad on Justiitsministeerium ja Eesti Vabariigi kohtud.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(3) Registriandmete koosseisu, andmete esitamise korra ja andmetele juurdepääsuõiguse taotlemise täpsema korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister kooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga.
[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(4) Kohtute infosüsteemi andmetele on juurdepääsuõigus:
1) riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusel ning juriidilisel või füüsilisel isikul seadusega sätestatud ülesannete täitmiseks;
2) välisriigi asutusel ja isikul, kui see õigus on sätestatud välislepinguga.
[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(5) Kohtute infosüsteemi vastutav töötleja, volitatud töötledaja ja käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud andmesaaja on kohustatud hoidma saladuses neile tööülesannete täitmisel teatavaks saanud andmeid ka pärast nende töötlemisega seotud tööülesannete täitmist või teenistussuhte lõppemist. Keelatud on saadud andmeid väljastada kolmandatele isikutele, kui see ei ole ette nähtud seadusega. Andmesaaja on kohustatud andmeid kasutama üksnes taotletaval eesmärgil ning järgima käesoleva seaduse ja isikuandmete kaitse seadusega sätestatud ja talle andmete üleandmisel kehtestatud andmete kasutamise piirangutest tulenevaid tingimusi, samuti tagama, et andmed ei satuks isikute kätte, kellel ei ole nende töötlemise õigust.
[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

(6) Andmesaaja, kes kasutab andmeid seadusega sätestatud ülesande täitmiseks, on kohustatud vastutavale töötledajale ja volitatud töötledajale viivitamata teatama avastatud ebaõigetest, kaheldavatest või mittetäielikest andmetest.
[RT I 2009, 67, 460- jõust. 01.01.2010]

5. peatükk KOHTUNIKE OMAVALITSUS JA TÖÖJAOTUS

§ 35. Kohtu üldkogu

- (1) Igas kohtus on üldkogu, kuhu kuuluvad kõik selle kohtu kohtunikud.
- (2) Üldkogu on otsustusvõimeline, kui selles osaleb enamus kohtunikest.
- (3) Üldkogu kutsub kokku kohtu esimees iseseisvalt või vähemalt 2/3 kohtu kohtunike nõudmisel. Üldkogu eesistujaks on kohtu esimees.
- (4) Üldkogu otsused võetakse vastu kohalolevate kohtunike hääleteenamusega. Hääle võrdsuse korral otsustab kohtu esimehe hääl.

(5) Riigikohtu üldkogu tegevust reguleerib käesoleva seaduse § 30.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 36. Kohtu üldkogu pädevus

Kohtu üldkogu:

- 1) kinnitab kohtunike tööjaotusplaani;
 - 2) annab valdkonna eest vastutavale ministrile arvamuse kohtu esimehe ametisse nimetamise ja seaduses sätestatud juhul ka ametist vabastamise kohta;
 - 3) annab kohtu esimehele soovitusi kohtu töökorralduslikes küsimustes;
 - 4) täidab muid seadusest või kohtu kodukorrast tulenevaid ülesandeid.
- [RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 37. Kohtunike tööjaotus

(1) Kohtunike tööjaotus esimese ja teise astme kohtutes nähakse ette tööjaotusplaanis.

(1¹) Kohtu esimees võib käskkirjaga vähendada enda töökoormust õigusemõistmisel esimehe ülesannete täitmiseks vajalikus määras.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(1²) Esimese astme kohtuniku ametisse asumisel on tema töökoormus õigusemõistmisel esimesel kuuel kuul 90%.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Töö tuleb kohtunike vahel jaotada, lähtudes järgmistest põhimõtetest:

- 1) tööjaotusplaani järgi tuleb kohtunike vahel jaotada kõik kohtusse läbivaatamiseks saabuval asjad;
- 2) asjad tuleb jaotada tööjaotusplaanis määratud alustel, lähtudes juhuslikkuse põhimõttest;
- 3) asjade jaotamisel jaotatakse võimalikult palju asju selles kohtumaja teenistuses olevate kohtunike vahel, kus asi kohtuistungil arutamisele tuleb;

3¹) asjade jaotamine peab tagama kohtunike spetsialiseerumise;
[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

4) asjade jaotamine peab tagama kohtunike ühtlase töökoormuse kohtu piires;

4¹) kohtu esimehele asjade jaotamisel arvestatakse käesoleva paragrahvi lõike 1¹ alusel vähendatud töökoormust õigusemõistmisel.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

5) [kehtetu -RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(3) Tööjaotusplaanis nähakse ette kohtu koosseisude moodustamise ja kohtunike asendamise kord.

(4) Tööjaotusplaani kinnitatakse üheks kalendriaastaks. Üldkogu võib tööaasta kestel tööjaotusplaani muuta üksnes mõjuval põhjusel.

(4¹) Kohtute haldamise nõukoda kehtestab kohtunike tööjaotusplaani koostamise täpsemad alused, sealhulgas kohtunike spetsialiseerumise põhimõtted. Tööjaotusplaaniga tuleb tagada kohtunike spetsialiseerumine alaealistega seotud asjadele ja maksejõuetusasjadele. Kohtud lähtuvad tööjaotusplaani kinnitades käesolevast seadusest ja kohtute haldamise nõukoja kehtestatud alustest.
[RT I, 04.01.2021, 4- jõust. 01.02.2021]

(5) Igäüks võib tööjaotusplaaniga tutvuda kohtu kantsleis.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 37¹. Kohtuniku töötamine osalise töökoormusega

(1) Kohtu esimees võimaldab kohtunikul töötada osalise töökoormusega seoses:

- 1) alla kolmeaastase lapse kasvatamise vajadusega;
- 2) osalise töövõimega.

(2) Kohtu esimees võib kohtunikul lubada töötada osalise töökoormusega kuni üks aasta ka käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata juhul. Nimetatud üheaastast tähtaega võib pikendada kohtuniku põhjendatud taotluse alusel korraga ühe aasta võrra. Enne kohtuniku töökoormuse vähendamise otsustamist kuulab kohtu esimees ära kohtu üldkogu arvamuse.
[RT I, 22.10.2021, 2- jõust. 01.04.2022]

(3) Taotlus osalise töökoormusega töötamiseks esitatakse kohtu esimehele vähemalt kaks nädalat enne soovitatavat osalise töökoormusega töötamise algust. Taotluses märgitakse osalise töökoormusega töötamise põhjus ja aeg. Taotlusele lisatakse dokumendid, mis kinnitavad taotluse aluseks olevaid asjaolusid.

(4) Osalise töökoormusega töötamisel käesolevas paragrahvis nimetatud alusel vähendatakse proportsionaalselt töökoormusega kohtuniku ametipalka.

(5) Kohtuniku töötamine osalise töökoormusega vormistatakse kohtu esimehe käskkirjaga. Käskkiri peab sisaldama andmeid, millise koormusega kohtunik töötab, millisel perioodil kohtunik osalise töökoormusega töötab ning kui suur on osalise töökoormusega töötamisel tema ametipalk.
[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 38. Kohtunike täiskogu

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(1) Kohtunike täiskogusse kuuluvad kõik Eesti kohtunikud.

(2) Kohtunike täiskogu koguneb igal aastal veebruari teisel reedel, kui Riigikohtu esimees ei kutsu täiskogu mõjuval põhjusel kokku muuks ajaks. Erakorralise kohtunike täiskogu võib kokku kutsuda valdkonna eest vastutav minister või Riigikohtu esimees.

[RT I, 28.01.2021, 1- jõust. 08.02.2021]

(2¹) Kohtunike täiskogu võib toimuda ka osaliselt või täielikult elektrooniliste vahendite abil.

[RT I, 28.01.2021, 1- jõust. 08.02.2021]

(3) Kohtunike täiskogu:

1) kuulab ära Riigikohtu esimehe ja valdkonna eest vastutava ministri ettekande õigus- ja kohtusüsteemi arengust;

2) arutab õigusemõistmise probleeme ning muid kohtute ja kohtunikutööga seotud küsimusi;

3) valib kohtute haldamise nõukoja kohtunikest liikmed ja asendusliikmed kooskõlas käesoleva seaduse § 40 lõikega 1;

4) valib kolmeks aastaks viis ringkonnakohtuniku ja viis esimese astme kohtuniku, kes osalevad distsiplinaarrajade lahendamisel Riigikohtu juures asuvas distsiplinaarkolleegiumis;

5) valib kohtunikueksamikomisjoni esimese ja teise astme kohtu kohtunikest liikmed;

[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]

6) valib kohtunikuabi konkursi komisjoni (edaspidi *konkursikomisjon*) kohtunikest liikmed ja asendusliikmed;

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

7) valib koolitusnõukogu kohtunikest liikmed ja asendusliikmed;

8) valib Eesti Advokatuuri aukohtu ja kutsesobivuskomisjoni, prokuröride konkursi- ja distsiplinaarkomisjoni, Notarite Koja aukohtu ning Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja metoodikakomisjoni kohtunikest liikmed ja asendusliikmed;

[RT I, 20.06.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

9) kinnitab kohtunike eetikakoodeksi.

(4) Kohtunike täiskogu juhataja on Riigikohtu esimees, kui kohtunike täiskogu ei otsusta teisiti.

(4¹) Kohtunike täiskogul võivad hääletamine ja valimised toimuda hääletamisedeliga, elektrooniliselt, kirjalikult või muul kohtunike täiskogu kodukorras sätestatud viisil.

[RT I, 28.01.2021, 1- jõust. 08.02.2021]

(5) Kohtunike täiskogu kodukord kehtestatakse täiskogul osalevate kohtunike häälteenamusega.

(6) Kohtunike täiskogu tehnilise teenindamise tagab Riigikohus.

(7) [Kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(8) Kui kohtunike täiskogu valitud omavalitsusorgani kohtunikust liikme ametiaeg lõpeb tähtaja möödumise tõttu enne järgmise täiskogu toimumist, loetakse tema ametiaeg pikenenuks uue liikme valimiseni täiskogu poolt.

[RT I, 28.01.2021, 1- jõust. 08.02.2021]

6. peatükk KOHTUHALDUS, KOOLITUS JA JÄRELEVALVE

§ 39. Kohtuhaldus

(1) Esimese ja teise astme kohtuasutusi hallatakse kohtute haldamise nõukoja ja Justiitsministeeriumi koostöös. Kohtud täidavad kohtuhaldusülesandeid, kui see tuleneb seadusest.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib oma pädevusse kuuluva kohtuhaldusülesande anda üle kohtule.

(3) Valdkonna eest vastutaval ministril ei ole käsu- ega distsiplinaarvõimu kohtunike suhtes.

- (4) Kohtuhaldus peab tagama:
 - 1) võimaluse sõltumatult õigust mõista;
 - 2) õigusemõistmiseks vajalikud töötingimused;
 - 3) kohtuteenistujate piisava väljaõppe;
 - 4) õigusemõistmise kättesaadavuse.

§ 40. Kohtute haldamise nõukoda

(1) Kohtute haldamise nõukotta (edaspidi *nõukoda*) kuuluvad Riigikohtu esimees, viis kohtunike täiskogu poolt kolmeks aastaks valitud kohtunikku, kaks Riigikogu liiget, Advokatuuri juhatuse nimetatud vandeadvokaat, riigi peaprokurör või tema poolt nimetatud riigiprokurör ja õiguskantsler või tema poolt nimetatud esindaja. Valdkonna eest vastutav minister või tema poolt nimetatud esindaja osaleb nõukojas sõnaõigusega.

(2) Nõukoja istungi kutsub kokku Riigikohtu esimees või valdkonna eest vastutav minister. Istungi kokkukutsuja määrab istungi päevakorra. Nõukoja esimees on Riigikohtu esimees.

(3) Nõukoda on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole liikmetest. Nõukoda võtab otsuseid vastu kohalolijate häälteenamusega. Nõukoda kinnitab esimesel istungil kodukorra. Nõukoja tehnilise teenindamise tagab Justiitsministeerium.

§ 41. Kohtute haldamise nõukoja pädevus

- (1) Nõukoda annab nõusoleku:
- 1) kohtu tööpiirkonna määramisel (§ 10 lõige 1, § 18 lõige 3);
 - 2) [kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
 - 3) kohtu ja kohtumaja täpse asukoha määramisel (§ 9 lõige 3; § 18 lg 3; § 22 lg 6);
 - 4) kohtu ja kohtumajas alaliselt teenistuses olevate kohtunike arvu määramisel (§ 11; § 19; § 23);
 - 5) kohtu esimehe nimetamisel ja ennetähtaegsel vabastamisel (§ 12 lõige 1 ja lõike 4 punkt 2, § 20, § 24 lõige 1 ja lõike 4 punkt 2);
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
 - 5¹) kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmisel (§ 99¹lõige 2);
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
 - 6) rahvakohtunike arvu määramisel (§ 14);
 - 7) [kehtetu -RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]
 - 8) [kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
 - 9) [kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]
 - 10) [kehtetu -RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]
 - 11) Kohtute infosüsteemi registriandmete koosseisu ja nende esitamise korra kehtestamisel (§ 34 lõige 3);
 - 12) [kehtetu -RT I, 10.07.2012, 3- jõust. 01.04.2013]
 - 13) rahvakohtunikule makstava tasu suuruse ja maksmise korra määramisel (§ 112 lõige 1);
[RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]
 - 14) kohtunikule valveaja eest makstava lisatasu arvestamise korra ja valveaja eest lisatasu maksmiseks ettenähtud kohtunike arvu määramisel (§ 76 lg 8).
[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

(2) Nõukoda annab eelneva seisukoha kohtute aastaelarvete kujundamise ning muutmise põhimõtete kohta.

(3) Nõukoda:

- 1) annab arvamuse Riigikohtu kohtuniku vabale kohale kandideerivate isikute kohta (§ 55 lg 4);
- 2) annab arvamuse kohtuniku vabastamise kohta (§ 99 lõike 1 punktid 5–8);
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
- 3) arutab eelnevalt läbi Riigikohtu esimehe poolt Riigikogule esitatava ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta (§ 27 lõige 3);
- 4) arutab teisi küsimusi Riigikohtu esimehe või valdkonna eest vastutava ministri algatusel.

(4) Nõukoda kehtestab kohtunike tööjaotusplaani koostamise alused.

[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 42. Kohtu kodukord

(1) Esimese ja teise astme kohtu töökorraldus nähakse ette kohtu kodukorras. Kodukorra kehtestab kohtu esimees kooskõlastatult kohtu üldkoguga. Maakohtu kinnistusosakonna, registriosakonna ja maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantslei kodukorra kehtestab **valdkonna eest vastutav minister**.
[RT I 2008, 17, 118- jõust. 01.06.2008]

(2) Kohtu kodukorras nähakse ette kohtu esimehe ja teiste kohtunike kohtu töökorraldusest tulenevad ülesanded ning kohtu esimehele alluvate kohtuteenistujate ülesanded.

(2¹) Kohtu kantslei kodukorras nähakse ette kohtuteenistujate ülesanded, kohtu asjaajamise kord ja kohtu muu töökorraldus.

(3) Kodukord ei või sisaldada kohtumenetluse korda puudutavaid sätteid.

(4) Kohtuasutuse sisekorraeskirjad ja ametijuhendid kehtestatakse avaliku teenistuse seaduse kohaselt.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 43. Kohtu eelarve

(1) Esimese ja teise astme kohtute eelarved kinnitab valdkonna eest vastutav minister riigieelarve seadusena jõustumisest alates kahe kuu jooksul, võttes arvesse kohtute haldamise nõukoja kujundatud seisukohta (§ 41 lg 2).

(2) Maakohtu eelarves näidatakse õigusemõistmise funktsiooni teostamiseks vajalikud kulutused kinnistusosakonna ja registriosakonna kulutustest eraldi.
[RT I 2008, 17, 118- jõust. 01.06.2008]

(3) Eelarveaasta jooksul võib valdkonna eest vastutav minister kohtu eelarvekulusid muuta üksnes mõjuval põhjusel, kuulanud ära kohtu esimehe ja kohtudirektori arvamuse ning lähtudes kohtute haldamise nõukoja kujundatud põhimõtetest.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(4) Riigikohtu eelarve võetakse vastu riigieelarve seaduses sätestatud korras.

§ 44. Kohtunike koolitus

(1) Kohtunike koolituse eest vastutab koolitusnõukogu. Koolitusnõukogu liikme volituste pikkus on kolm aastat. Koolitusnõukokku kuuluvad kaks esimese astme, kaks teise astme ja kaks Riigikohtu kohtunikku ning prokuratuuri, valdkonna eest vastutava ministri ja Tartu Ülikooli esindaja. Koolitusnõukogu kinnitab oma kodukorra ja valib esimehe. Koolitusnõukogu teenindab Riigikohus.

(2) Kohtunike koolituse aluseks on kohtunike koolituse strateegia ja iga-aastased koolitusprogrammid ning kohtunikeksamiprogramm. Kohtunike koolituse strateegia ja koolitusprogrammid ning kohtunikeksamiprogrammi koostab Riigikohus ja need kinnitab koolitusnõukogu. Järgmise aasta koolitusprogrammi esitab Riigikohus koolitusnõukogule hiljemalt 15. augustil. Koolitusnõukogu kinnitab kohtunike koolitusvajadust ja riigieelarves kohtunike koolituseks ettenähtud vahendeid arvestades koolitusprogrammi hiljemalt 1. oktoobril. Kohtunike koolituseks vajalikud õppe- ja meetodilised materjalid valmistab ette ning koolitajatega sõlmib kokkulepped Riigikohus.

(3) Kohtunike koolituse strateegia ja koolitusprogrammide koostamise aluseks on kohtunike koolitusvajadus ja koolituse tulemuste analüüs. Kohtunike koolitusvajaduse selgitab välja ja koolituse tulemusi analüüsib Riigikohus. Kohtunike koolitusvajaduse väljaselgitamise ja koolituse tulemuste analüüsimise meetodika töötab välja Riigikohus ning need kinnitab koolitusnõukogu. Koolitusnõukogu annab Riigikohtu esitatud iga-aastase ülevaate alusel hinnangu kohtunike koolituse tulemustele.

(4) Riigikohus võib halduslepinguga volitada temale käesolevas paragrahvis pandud ülesandeid täielikult või osaliselt täitma teise isiku või asutuse, kui koolitusnõukogu on selle enne heaks kiitnud.

(5) Koolitusnõukogu määrab igal aastal koolitusprogrammi osa, milles ettenähtud koolituse läbimine on kohtunikule kohustuslik.

(6) Kohtunik osaleb koolitusel kohtu iga-aastase koolituskava alusel. Kohtu koolituskava kinnitab kohtu üldkogu. Koolitusel osalemise arvestust peetakse kohtus iga kohtuniku kohta vastavalt kohtu kodukorrale. Koolituskava täitmist kontrollib kohtu esimees.

(7) Kohtunike koolitusprogrammi koostamiseks ja koolituse korraldamiseks vajalikud sihtotstarbelised vahendid nähakse ette Riigikohtu eelarves.
[RT I 2008, 20, 139- jõust. 01.01.2009]

§ 45. Järelevalve

(1) Õigusemõistmise korrahase toimimise, kohtunike kohustuste täitmise ning kohtute infosüsteemi andmete korrahase edastamise üle teostab järelevalvet kohtu esimees. Kohtuniku üle, kes lahendab käesoleva seaduse §-s 45¹ sätestatud korras teise kohtusse lahendamiseks suunatud kohtuasja, on §-s 45² sätestatud korras ajutiselt kaasatud halduskohtu koosseisu või viibib §-s 58³ sätestatud korras menetluslähetusel, teostab järelevalvet selle kohtu esimees, kus kohtunik alaliselt töötab. Kohtu esimees võib nõuda kohtunikelt seletusi, kontrollida asjaajamist ja koguda muud vajalikku teavet. Kohtumaja juht võib esimese astme kohtu esimehe korraldusel või omal algatusel nõuda seletusi kohtumaja kohtunikelt ning koguda muud vajalikku teavet õigusemõistmise korrahase toimimise tagamiseks. Esimese astme kohtu kohtunike üle teostab järelevalvet ka ringkonnakohtu esimees.
[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

(1¹) Kui kohtunik ei tee mõjuva põhjusega vajalikku menetlustoimingut, sealhulgas ei määra õigel ajal istungit, et tagada kohtumenetluse läbiviimine mõistliku aja jooksul, või kui on ilmne, et kohtuniku poolt menetlustoimingu tegemiseks planeeritud aeg või muu menetluse korraldus ei taga menetluse läbiviimist mõistliku aja jooksul, otsustab kohtu esimees sellise õigusemõistmist korraldava abinõu rakendamise, mis eelduslikult võimaldab menetluse mõistliku aja jooksul lõpule viia. Kohtu esimees võib muu hulgas:

- 1) määrata kohtunikule menetlustoimingu tegemiseks või sõltuvalt asjaoludest menetluse lõpuleviimiseks mõistliku tähtaja;
 - 2) anda kohtunikule menetluse läbiviimiseks ning töö ja tööaja korraldamiseks muid korralduslikke juhiseid;
 - 3) jaotada tööjaotusplaani arvestades kohtunike vahel ümber kohtuasju;
 - 4) erandjuhul kalduda töö jaotamisel kõrvale ka tööjaotusplaanist, eelkõige arvestades kohtuasja eripära, kohtuniku spetsialiseerumist ja kohtunike erinevat tööga koormatust.
- [RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(2) Esimese ja teise astme kohtu esimehe kohustuste täitmise üle teostab järelevalvet valdkonna eest vastutav minister. Valdkonna eest vastutav minister võib nõuda kohtu esimehelt seletusi õigusemõistmise korra kohase toimimise kohta kohtus.

(3) Kinnistusosakonna ja registriosakonna tegevusvaldkonnas teostavad järelevalvet kohtudirektor ja valdkonna eest vastutav minister. Kohtudirektori üle teostab järelevalvet valdkonna eest vastutav minister. Valdkonna eest vastutav minister võib nõuda nimetatud osakondade töötajatelt ja kohtu kohtudirektorilt seletusi, kontrollida asjaajamist, eelarve täitmist ja koguda muud vajalikku teavet. Järelevalve korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

[RT I 2008, 17, 118- jõust. 01.06.2008]

§ 45¹. Kohtuasja suunamine lahendamiseks teise kohtusse kohtualluvust muutmata

(1) Maa- või halduskohtu esimehe taotlusel võivad ringkonnakohtute esimehed oma ühise otsusega suunata üldiste tunnuste alusel kindlaksmääratava kohtuasja lahendamiseks teise sama astme kohtusse, kui see on vajalik õigusemõistmise korra kohaseks toimimiseks, eelkõige kui on ilmne, et kohtus, mille esimees taotluse esitas, ei ole õigusemõistmise korra kohast toimimist võimalik tagada käesoleva seaduse § 45 lõikes 1¹ sätestatud meetmetega. Maakohtust on lubatud kohtuasja suunata ainult teise maakohtusse ja halduskohtust ainult halduskohtusse. Teise kohtusse lahendamiseks suunatud kohtuasjade jaotamine toimub vastavalt teise kohtu tööjaotusplaanile, lähtudes juhuslikkuse põhimõttest.

(2) Kohtuasja alluvus ega asja arutamise koht kohtuasja teise kohtusse lahendamiseks suunamise tulemusel ei muutu. Kui teise kohtu kohtunik menetleb teise kohtusse lahendamiseks suunatud kohtuasja alluvusjärgse kohtu nimel väljaspool selle kohtu tööpiirkonda, milles asub tema alaline teenistukoht, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.

(3) Kohtute haldamise nõukoda võib kehtestada kohtuasja teise kohtusse lahendamiseks suunamise täpsemad põhimõtted.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 45². Maakohtu ja ringkonnakohtu kohtuniku ajutine kaasamine halduskohtu koosseisu

(1) Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse § 15⁴ lõike 4 või välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 36⁶ lõike 4 kohaselt laekunud teabe alusel võivad ringkonnakohtute esimehed ühise otsusega saata maakohtu või ringkonnakohtu kohtuniku tema nõusolekuta välismaalase kinnipidamise loa taotlusi ajutiselt läbi vaatama halduskohtusse, kui see on vajalik õigusemõistmise korra kohaseks toimimiseks.

(2) Kui halduskohtu koosseisu ajutiselt kaasatud kohtunik menetleb kohtuasja väljaspool selle kohtu tööpiirkonda, milles asub tema alaline teenistukoht, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.

(3) Kohtute haldamise nõukoda võib kehtestada maakohtu ja ringkonnakohtu kohtuniku halduskohtu koosseisu ajutise kaasamise täpsemad põhimõtted.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 46. Kohtute aruandlus

Esimese ja teise astme kohtud esitavad valdkonna eest vastutavale ministrile kohtuasjade kohta statistilise aruande. Aruande vormi kinnitab ja esitamise tähtaja määrab valdkonna eest vastutav minister.

7. peatükk

KOHTUNIKUKS NIMETAMINE

§ 47. Kohtunikule esitatavad nõuded

(1) Kohtunikuks võib nimetada Eesti Vabariigi kodaniku, kes:

1) on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrakraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2²tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni;

[RT I 2008, 29, 189- jõust. 01.07.2008]

2) oskab eesti keelt keeelseaduses sätestatud C1-tasemel või sellele vastaval tasemel;

[RT I 2009, 4, 27- jõust. 26.01.2009]

3) on kõrgete kõlbeliste omadustega;

4) on kohtunikutööks vajalike võimete ja isiksuseomadustega.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(1¹) [Kehtetu -RT I 2008, 29, 189- jõust. 01.07.2008]

(2) Kohtunikuks ei või nimetada isikut:

1) kes on süüdi mõistetud kuriteo toimepanemise eest;

2) kes on kohtuniku-, notari- või kohtutäituri ametist tagandatud;

[RT I, 23.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]

3) kes on advokatuurist välja heidetud;

4) kes on avalikust teenistusest vabastatud distsiplinaarsüüteo eest;

5) kes on pankrotivõlgnik;

6) kelle audiitori kutsetegevus on lõpetatud, välja arvatud lõpetamine audiitori avalduse alusel;

7) kellelt on patendivolniku kutse ära võetud, välja arvatud kutse äravõtmise patendivolniku avalduse alusel;

8) kellelt on vandetõlgi kutse ära võetud vandetõlgi seaduse § 28 lõike 3 punkti 3 alusel.

[RT I, 23.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]

§ 48. Kohtuniku teenistusvanus

Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäär on 67 aastat, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

[RT I, 29.06.2012, 3- jõust. 01.07.2012]

§ 49. Kohtuniku ametikitsendused

(1) Kohtunik ei või väljaspool kohtunikuametit töötada mujal kui õppe- või teadustööl. Kohtunik võib täita ka muid kohtute seaduses sätestatud ülesandeid. Kohtunik peab oma ametivälisest töötamisest teatama kohtu esimehele. Ametivälised tööülesanded ei tohi kahjustada kohtuniku ametikohustuste täitmist ega kohtuniku sõltumatust õigusemõistmisel.

[RT I, 06.11.2019, 1- jõust. 15.11.2019]

(2) Kohtunik ei või olla:

1) Riigikogu liige ega valla- või linnavolikogu liige;

2) erakonna liige;

3) äriühingu asutaja, juhtimisõiguslik osanik, juhatuse või nõukogu liige ega välismaa äriühingu filiaali juhataja;

4) pankrotihaldur, pankrotitoimkonna liige ega kinnisasja sundvalitseja;

5) vaidlevate poolte valitud vahekohtunik.

[RT I 2006, 48, 357- jõust. 18.11.2006]

§ 50. Esimese astme kohtu kohtunik

(1) Maa- või halduskohtu kohtunikuks (maa- või halduskohtunikuks) võib nimetada isiku:

1) kellel on pärast käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktis 1 sätestatud kvalifikatsiooni omandamist vähemalt viieaastane juriidilise töö kogemus või kes on töötanud kohtunõuniku või kohtujuristina vähemalt kolm aastat ja

[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 23.03.2019]

2) kes on sooritanud kohtunikueksami või on sellest vabastatud.

(2) Kohtunikuks kandideerija vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõuetele hindab kohtunikueksamikomisjon.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 51. Ringkonnakohtu kohtunik

(1) Ringkonnakohtu kohtunikuks (ringkonnakohtunikuks) võib nimetada isiku, kes on:

- 1) kogenud ja tunnustatud jurist ning
- 2) sooritanud kohtunikueksami või on sellest vabastatud.

(2) Kohtunikuks kandideerija vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõuetele hindab kohtunikueksamikomisjon.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 52. Riigikohtu kohtunik

Riigikohtu kohtunikuks (riigikohtunikuks) võib nimetada isiku, kes on kogenud ja tunnustatud jurist.

§ 53. Avalik konkurss

(1) Kohtunikud nimetatakse ametisse avaliku konkursi alusel.

(2) Avaliku konkursi maakohtu, halduskohtu ja ringkonnakohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja valdkonna eest vastutav minister. Konkursi Riigikohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja Riigikohtu esimees.

(3) Konkurs vaba kohtunikukoha täitmiseks kuulutatakse välja väljaandes Ametlikud Teadaanded. Avaldus esitatakse Riigikohtu esimehele ühe kuu jooksul pärast konkursiteate avaldamist.

(4) Kui vaba kohtunikukoht täidetakse käesoleva seaduse §-s 57 või 58 sätestatud korras, siis konkursi välja ei kuulutata.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 54. Kohtunikuks kandideerija isiksuseomaduste sobivuse selgitamine

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(1) Kohtunikuks kandideerija isiksuseomaduste sobivust hindab kohtunikueksamikomisjon. Kohtunikueksamikomisjon arvestab kohtunikuks kandideerija isiksuseomaduste hindamisel kohtuniku ülesannete täitmiseks olulisi andmeid ning võib teha järelepärimisi.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(1¹) Isiksuseomaduste hindamise vormid ja kord sätestatakse kohtunikueksamikomisjoni töökorras.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Kohtunikuks kandideerija peab enne kohtunikuks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(3) Julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kohtunikuks kandideerija riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need kohtunikueksamikomisjoni kaudu Kaitsepolitsei ametile.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(4) Kohtunikuks kandideerija julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitsei amet julgeolekuasutuste seaduses ettenähtud korras.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(5) Kaitsepolitsei amet edastab julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed kohtunikueksamikomisjonile kolme kuu jooksul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest, lisades oma arvamuse, kas taotluse esitanud isik vastab riigisaladusele juurdepääsu loa saamise tingimustele.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(6) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib kohtunikuks kandideerija kohtunikuks nimetada kolme aasta jooksul alates ajast, kui Kaitsepolitsei amet julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe kohtunikueksamikomisjonile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib isiku kohtunikuks nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(6¹) Eksamikomisjon võib taotleda:

- 1) julgeolekukontrolli käigus kogutud andmete täpsustamist ja täiendamist;
- 2) käesoleva paragrahvi lõikes 6 märgitud tähtaja jooksul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 32 nimetatud üksikute asjaolude esinemise kontrollimist.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(6²) Käesoleva paragrahvi lõikes 6¹ nimetatud andmete täpsustamiseks, täiendamiseks ja riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 32 nimetatud asjaolu esinemise kontrollimiseks allkirjastab kohtunikuks kandideerija käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud nõusoleku.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(7) Kohtunikueksamikomisjon edastab oma otsuse ja käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 5 nimetatud dokumendid Riigikohtu üldkogule ning teeb otsuse teatavaks eksamineeritule.
[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

§ 54¹. Riigikohtu esimehe kandidaadi julgeolekukontroll

(1) Riigikohtu esimehe kandidaat peab enne Riigikohtu esimeheks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.
[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(2) Riigikohtu esimehe kandidaadi staatuse omandab isik, kellele Vabariigi President on teinud ametisse kandideerimise ettepaneku ja kes on andnud kirjaliku nõusoleku kandideerimiseks.

(3) Riigikohtu esimehe kandidaadi julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitsei amet julgeolekuasutuste seaduses ettenähtud korras.
[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(4) Julgeolekukontrolli läbimiseks esitab Riigikohtu esimehe kandidaat Vabariigi Presidendi Kantslei kaudu Kaitsepolitsei ametile riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja täidetud ankeedi ja kirjaliku nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal tema kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt.
[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(5) Kaitsepolitsei amet edastab julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed Vabariigi Presidendile kolme kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud dokumentide saamisest, lisades oma arvamuse Riigikohtu esimehe kandidaadi vastavuse kohta riigisaladusele juurdepääsu loa saamise tingimustele.

(6) Kui Riigikohtu esimehe volitused on lõppenud ennetähtaegselt, tuleb julgeolekukontroll Riigikohtu esimehe kandidaadi suhtes teostada ühe kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud dokumentide saamisest. Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni loal võib julgeolekukontrolli teostamise tähtaega pikendada ühe kuu võrra, kui esinevad riigisaladuse seaduse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõike 4 punktis 1 või 2 nimetatud asjaolu või on ühe kuu jooksul võimalik punktis 3 või 4 nimetatud asjaolu ilmnemine.
[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

(7) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib Riigikohtu esimehe kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe Vabariigi Presidendile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib Riigikohtu esimehe kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.
[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

§ 55. Kohtunikuks nimetamine

(1) Esimese ja teise astme kohtunikud nimetab ametisse Vabariigi President Riigikohtu üldkogu ettepanekul. Riigikohtu üldkogu kuulab enne ära selle kohtu üldkogu arvamuse, kuhu isik kandideerib.

(2) Kui vabale kohtunikukohale kandideerib mitu isikut, otsustab Riigikohtu üldkogu, kelle kohta teha Vabariigi Presidendile ettepanek kohtuniku ametisse nimetamiseks. Riigikohtu üldkogu otsus tehakse kandideerijale teatavaks.

(3) Vabariigi Presidendi poolt ametisse nimetatud esimese ja teise astme kohtuniku määrab kohtu teenistusse Riigikohtu üldkogu. Esimese astme kohtuniku teenistusse määramisel määrab Riigikohtu üldkogu ka kohtumaja, mis saab kohtuniku alaliseks teenistuskohaks.

(3¹) Esimese astme kohtu teenistuses olev kohtunik viiakse üle teise astme kohtu kohtunikuks Riigikohtu üldkogu otsusega. Kohtuniku volitused teise astme kohtus algavad Riigikohtu üldkogu otsuses märgitud kuupäevast.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(4) Riigikohtu kohtuniku nimetab ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Riigikohtu esimees kuulab enne ära Riigikohtu üldkogu ja kohtute haldamise nõukoja arvamuse kandideerija kohta.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(5) Esimese astme kohtuniku nimetamisel teise astme kohtunikuks ei maksta talle tema kasutamata jäänud aegumata põhipuhkuse eest hüvitist ning puhkuse arvestus jätkub teise astme kohtus.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 56. Kohtunikuvanne

(1) Ametisse nimetamisel annab kohtunik järgmise vande:

«Töotan jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan mõista õigust oma südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.»

(2) Riigikohtunikud annavad vande Riigikogu ees ja ülejäänud kohtunikud Vabariigi Presidendi ees.

(3) Kohtunikuvande tekst säilitatakse kohtuniku isikutoimikus Riigikohtus.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 57. Kohtuniku üleviimine

(1) Riigikohtu üldkogu võib kohtuniku tema nõusolekul ja valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul määrata kohtunikuametisse teise sama astme või madalama astme kohtusse. Esimese astme kohtuniku võib kohtu üldkogu määrata tema nõusolekul alaliselt teenistusse sama kohtu teise kohtumajja.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(1¹) Kui kohtu esimehe vaba ametikoht täidetakse käesoleva seaduse §-des 12, 20 ja 24 sätestatud korras, ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõiget 1. Kohtuniku üleviimise vormistab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Sama asula piires võib kohtu esimees õigusemõistmise korraldamise huvides määrata kohtuniku tema nõusolekuta alaliselt teenistusse teise sama kohtu kohtumajja. Kohtu esimees kuulab enne ära kohtu üldkogu arvamuse.

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(3) Kohtuniku üleviimisel teise sama astme või madalama astme kohtusse, välja arvatud Riigikohtu kohtuniku üleviimisel madalama astme kohtusse, ei maksta talle tema kasutamata jäänud aegumata põhipuhkuse eest hüvitist ning puhkuse arvestus jätkub kohtus, kuhu kohtunik üle viidi.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 58. Kohtuniku töötamine riigiteenistuses ja avalik-õiguslikus ülikoolis ning nimetamine riigi peaprokuröriks

[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]

(1) Kohtuniku võib tema soovil ja kohtu esimehe nõusolekul konkursita üle viia riigiteenistusse, sealhulgas Riigikohtu või Justiitsministeeriumi teenistusse, samuti avalik-õigusliku ülikooli õppejõu ametikohale. Kohtuniku võib tema soovil nimetada riigi peaprokuröriks või Konkurentsiameti maksejõuetuse teenistuse juhatajaks. Riigiteenistuses ja avalik-õiguslikus ülikoolis töötamise ajal ning riigi peaprokuröriks või Konkurentsiameti maksejõuetuse teenistuse juhatajaks nimetamisel peatuvad kohtuniku volitused, kuid säilivad kohtuniku muud tagatised.

[RT I, 04.01.2021, 4- jõust. 01.01.2022]

(1¹) Kohtuniku üleviimisel käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ametikohale säilib kohtunikupalk. Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ametikoha palk on kõrgem kohtunikupalgast, makstakse kohtunikule kõrgemat palka.

(2) Kohtunik võib samasse kohtusse vabale kohtunikukohale tagasi pöörduda, teatades sellest vastava kohtu esimehele vähemalt üks kuu ette.

(3) Riigikohtu üldkogu võib riigiteenistusest, avalik-õiguslikust ülikoolist, riigi peaprokuröri või Konkurentsiameti maksejõuetuse teenistuse juhataja ametikohalt lahkuva kohtuniku tema nõusolekul määrata kohtunikuks teise sama või madalama astme kohtusse. Kui sellega seoses kohtunikule makstav palk oleks väiksem võrreldes sellega, mis kohtunik oleks saanud, kui ta oleks tagasi pöördunud samasse kohtusse vabale kohtunikukohale, säilitatakse talle kuue kuu jooksul kõrgem palk.

[RT I, 04.01.2021, 4- jõust. 01.01.2022]

(4) Kui kohtunikul pärast riigiteenistusest, avalik-õiguslikust ülikoolist, riigi peaprokuröri või Konkurentsiameti maksejõuetuse teenistuse juhataja ametikohalt lahkumist puudub võimalus tagasi pöörduda samasse kohtusse vabale kohtunikukohale ja ta ei soovi asuda teise kohtusse, vabastatakse kohtunik ametist ning talle makstakse hüvitisena kuue kuu ametipalk. Hüvitis arvutatakse selle määramise ajal kehtivast ametipalgast kohtunikukohal, millel kohtunik viimati enne riigiteenistusse või avalik-õiguslikku ülikooli siirdumist töötas.

[RT I, 04.01.2021, 4- jõust. 01.01.2022]

§ 58¹. Kohtuniku töötamine rahvusvahelises kohtuinstitsioonis või Euroopa Prokuratuuris ja osalemine eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil
[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(1) Kohtuniku valimisel või nimetamisel rahvusvahelise kohtuinstitsiooni kohtuniku ametikohale, Euroopa prokuröri ametikohale, Euroopa delegaatprokuröri ametikohale või sellega võrdväärsele ametikohale, samuti kohtuniku osalemisel eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil, kohtuniku volitused ja teenistussuhe peatuvad.

[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(1¹) Kohtuniku osalemine eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil tuleb kooskõlastada kohtu esimehega ning esimese ja teise astme kohtu kohtunike puhul lisaks ka valdkonna eest vastutava ministriga. Kohtuniku osalemise korral rahvusvahelisel tsiviilmissioonil kohaldatakse rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise seadust, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

[RT I, 04.03.2011, 1- jõust. 01.04.2011]

(2) Kohtunik võib samasse kohtusse vabale kohtunikukohale tagasi pöörduda. Tagasipöördumise soovist teatab kohtunik vastava kohtu esimehele kirjalikult:

1) hiljemalt üks kuu enne kohtuniku teenistuse korralist lõppemist rahvusvahelises kohtuinstitsioonis, Euroopa Prokuratuuris või naasmist rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt;
[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

2) hiljemalt üks kuu pärast kohtuniku teenistuse ennetähtaegset lõppemist rahvusvahelises kohtuinstitsioonis, Euroopa Prokuratuuris või naasmist rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt.
[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tagasipöördumise soovist tähtaegselt teatamata jätmise korral loetakse, et kohtunik ei soovi samasse kohtusse tagasi pöörduda.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(3) Kui kohtunikul pärast rahvusvahelise kohtuinstitsiooni või Euroopa Prokuratuuri teenistusest lahkumist või rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt naasmist puudub võimalus tagasi pöörduda samasse kohtusse vabale kohtunikukohale, võib Riigikohtu üldkogu kohtuniku tema nõusolekul määrata kohtunikuks teise sama või madalama astme kohtu vabale kohtunikukohale. Kui sellega seoses kohtunikule makstav palk oleks väiksem võrreldes sellega, mis kohtunik oleks saanud, kui ta oleks tagasi pöördunud samasse kohtusse vabale kohtunikukohale, säilitatakse talle kuue kuu jooksul kõrgem palk.

[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(4) Kui kohtunikul pärast rahvusvahelise kohtuinstitsiooni või Euroopa Prokuratuuri teenistusest lahkumist või rahvusvaheliselt tsiviilmissioonilt naasmist puudub võimalus tagasi pöörduda samasse kohtusse vabale kohtunikukohale ja ta ei soovi asuda teise kohtusse, vabastatakse kohtunik ametist vastavalt käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punktile 6 ning talle makstakse hüvitisena kuue kuu ametipalk. Hüvitis arvutatakse selle määramise ajal kehtivast ametipalgast kohtunikukohal, millel kohtunik viimati enne rahvusvahelisse kohtuinstitsiooni või Euroopa Prokuratuuri või rahvusvahelisele tsiviilmissioonile siirdumist töötas.

[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

(5) Rahvusvahelise kohtuinstitsiooni või Euroopa Prokuratuuri teenistuses või eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil olnud aeg loetakse kohtunikuna töötatud aja hulka.

[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]

§ 58². Kohtuniku teenistuselähetus

Kohtuniku teenistuselähetusse saatmise korral kohaldatakse käesolevas seaduses reguleerimata osas avaliku teenistuse seaduse § 44.

[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 58³. Kohtuniku menetluslâhetus

(1) Kohtu esimees võib lâhetada kohtuniku tema nõusolekul ja teise kohtu esimehe taotlusel arutama kohtuasju teise sama või madalama astme kohtusse, kui see on vajalik korra kohase õigusemõistmise tagamiseks. Kohtunikul säilivad lâhetuse ajal õigusemõistmise volitused ka kohtus, mille tööpiirkonnas asub tema alaline teenistuskoh.

(2) Kui kohtunik arutab asja kohtus, mille tööpiirkonnas ei asu tema alaline teenistuskoh, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lâhetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 59. Kohtuniku teenistusleht

(1) Kohtuniku kohta peetakse teenistuslehte, milles märgitakse:

- 1) kohtuniku nimi ja isikukood;
- 2) sünniaeg ja -koht;
- 3) [kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]
- 4) [kehtetu -RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]
- 5) andmed õigushariduse ja akadeemilise kraadi kohta;
- 6) ametivande andmise kuupäev;
- 7) teenistuskäik;
- 8) [kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]
- 9) distsiplinaarkolleegiumi otsused ja karistuse kustutamise aeg.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(2) Kohtuniku teenistuslehe pidamist korraldab Riigikohtu esimees.

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(4) Teenistusest lahkuvale kohtunikule antakse tema soovil teenistuslehe ärakiri.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 60. Kohtuniku isikutoimik

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(1) Kohtuniku kohta peetakse isikutoimikut, kuhu võetakse:

- 1) õigusharidust ja akadeemilist kraadi tõendava dokumendi ärakiri;
- 2) kohtunikueksamikomisjoni otsus;
- 3) isikutunnistuse ärakiri;
- 4) kohtunikuks nimetamise otsus;
- 5) distsiplinaarkolleegiumi otsused;
- 6) kohtnikuametist vabastamise või tagandamise otsus.

(2) Isikutoimikusse võib lisada muid kohtuniku kutsetegevust kajastavaid dokumente.

(3) Kohtuniku isikutoimiku pidamist korraldab Riigikohtu esimees.

(4) [Kehtetu -RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

8. peatükk KOHTUNIKUEKSAM

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 61.–§ 65. [Kehtetud -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 66. Kohtunikueksam

(1) Kohtunikueksamiga hinnatakse kohtunikuks kandideerija õiguslaseid teadmisi ja oskust neid kasutada.

(2) Kohtunikueksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast.

(3) Kohtunikueksam korraldatakse vajaduse järgi, kuid vähemalt üks kord aastas. Kohtunikueksami aja ja koha määrab kohtunikueksamikomisjon.

(4) Kohtunikueksami täpsem korraldus sätestatakse kohtunikueksamikomisjoni töökorras.

(5) Kui isikut ei ole nimetatud kohtunikuks viie aasta jooksul pärast kohtunikueksami sooritamist, peab ta kohtunikuks kandideerimiseks sooritama eksami uuesti.

(6) Kohtunikueksami sooritamisel on vabastatud isik, kes on töötanud vähemalt kolm aastat vandeadvokaadi või prokurörina, välja arvatud abiprokurörina, ja kandideerib kohtunikuks kolme aasta jooksul pärast vandeadvokaadi või prokurörina tegutsemise lõpetamist. Kohtunikueksamikomisjon võib kohtunikueksamist vabastada ka muul ameti- või töökohal töötanud isiku, kui ameti- või töökoha keerukus ja vastutus vastavad kohtuniku ametikoha keerukusele ja vastutusele.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 67. Korduseksam

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(1) Kui kohtunikuks kandideerijal jääb kohtunikueksam sooritamata, võib ta selle uuesti teha kuue kuu möödudes arvates sooritamata jäänud kohtunikueksamist.

(2) Kolmandat või enamat korda võib kohtunikueksamit teha kolme aasta möödudes arvates viimasest sooritamata jäänud kohtunikueksamist.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 68. Eksamitulemuste hindamine

[Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 69. Kohtunikueksamikomisjon

(1) Kohtunikueksamikomisjon moodustatakse 16-liikmelisena kolmeks aastaks.

[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Kohtunikueksamikomisjoni kuuluvad kohtunike täiskogu valitud neli esimese ja neli teise astme kohtu kohtunikku, Riigikohtu üldkogu valitud neli riigikohtunikku, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna nõukogu määratud õigusteadlane, valdkonna eest vastutava ministri määratud Justiitsministeeriumi esindaja, advokatuuri juhatuse määratud vandeadvokaat ja riigi peaprokuröri määratud riigiprokurör. Kohtunikueksamikomisjon valib oma liikmete hulgast esimehe.

[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]

(3) Kohtunikueksamikomisjoni esimees moodustab komisjoni pädevuses olevate küsimuste lahendamiseks vähemalt viieliikmelised komisjonikoosseisud, milles on vähemalt kolm kohtunikku. Koosseisude moodustamise põhimõtted kehtestatakse kohtunikueksamikomisjoni töökorras.

[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(3¹) Kohtunikueksamikomisjoni otsuse peale võib isik, keda see puudutab, esitada Riigikohtu üldkogule kaebuse 14 päeva jooksul arvates päevast, millal ta otsuse kätte sai.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(4) Kohtunikueksamikomisjoni töökorra kinnitab kohtunikueksamikomisjon.

(5) Kohtunikueksamikomisjoni tehnilise teenindamise tagab Riigikohus.

9. peatükk KOHTUNIKU KOHUSTUSED

§ 70. Üldkohustused

(1) Kohtunik täidab oma ametikohustusi erapooletult ja omakasupüüdmatult ning järgib teenistushuve ka väljaspool teenistust.

(2) Kohtunik käitub laitmatult nii teenistuses kui ka väljaspool seda, hoidudes tegudest, mis kahjustavad kohtu mainet.

(3) Kohtunik lähtub teenistuskohustuste täitmisel avaliku teenistuse seaduse §-dest 55 ja 56, § 58 lõikest 1 ja §-st 59.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 71. Vaikimiskohustus

(1) Kohtunik ei või avaldada andmeid, mis on talle teatavaks saanud kinniseks kuulutatud kohtuistungil.

(2) Kohtunik võib avaldada asjaolusid, mille suhtes kehtib vaikimiskohustus, üksnes Riigikohtu üldkogu loal kohtumenetluses või kriminaalasja kohtueelses menetluses.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud loa saamiseks võivad Riigikohtu üldkogu poole pöörduda asja menetlev kohus või uurimisasutus ning vaikimiskohustusega seotud kohtunik.

(4) Kohtuniku vaikimiskohustus on tähtajatu ja kehtib ka pärast teenistussuhte lõppemist.

§ 72. Nõupidamissaladuse hoidmise kohustus

(1) Kohtunik ei või avaldada kohtulahendi tegemisel toimunud arutlusi.

(2) Nõupidamissaladuse hoidmise kohustus on tähtajatu ja kehtib ka pärast teenistussuhte lõppemist.

§ 73. Juhendamiskohustus

(1) Kohtunik peab juhendama alla kolmeaastase staažiga esimese astme kohtunikke ja kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaid. Kohtuniku juhendaja määrab kohtuniku ametisse asumisel üheks aastaks kohtu esimees. Kohtunikul ei või korraga olla üle kahe juhendatava.

(2) Alla kolmeaastase staažiga kohtunikku juhendav kohtunik esitab kord kvartalis kuni juhendamisaaja lõpuni kohtu esimehele aruande juhendatava kohtuniku kohta, hinnates tema sobivust kohtunikuametisse ja menetluse juhtimise oskuste arengut, ning vajaduse korral esitab muid andmeid.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud aruande vormi kehtestab kohtunikeksamikomisjon.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 74. Enesetäiendamine

(1) Kohtunik peab oma erialateadmisi ja -oskusi pidevalt täiendama ning osalema koolituses.

(2) Ametisse asuv esimese ja teise astme kohtunik peab koolitusnõukogu määratud ajal läbima koolitusnõukogu kinnitatud ametioskuste koolitusprogrammi.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

10. peatükk KOHTUNIKU SOTSIAALTAGATISED

§ 75. Kohtuniku ametipalk

(1) Kohtuniku ametipalk määratakse kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusega.

(2) Alla kolmeaastase staažiga esimese astme kohtuniku ametipalk esimesel kuuel kuul arvates ametisse asumisest on 90% kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusega määratud ametipalgast.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3) Kohtuniku, kolleegiumi esimehe, kohtumaja juhi ja kohtu aseesimehe ametipalk ning lisatasu makstakse välja kohtu esimehe käskkirja alusel. Kohtu esimehe ametipalk ja lisatasu makstakse välja valdkonna eest vastutava ministri või tema volitatud ametniku käskkirja alusel.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 76. Kohtuniku lisatasud

(1) Esimese ja teise astme kohtu esimehele makstakse lisatasu esimehe ülesannete täitmise eest:

- 1) 15% tema ametipalgast, kui kohtunike arv kohtus on kuni 14;
- 2) 25% tema ametipalgast, kui kohtunike arv kohtus on vähemalt 15;
- 3) 35% tema ametipalgast, kui kohtunike arv kohtus on vähemalt 30;
- 4) 45% tema ametipalgast, kui kohtunike arv kohtus on vähemalt 45.

[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(1¹) Viru Maakohtu esimehele makstakse lisatasu käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu kahekordses määras.
[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 11.01.2017]

(2) Riigikohtu ja ringkonnakohtu kolleegiumi esimehele makstakse kolleegiumi esimehe ülesannete täitmise eest lisatasu 15% tema ametipalgast.

(3) Kohtu esimees määrab kohtumaja juhile lisatasu:

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

- 1) 5% kohtuniku ametipalgast, kui kohtumajas on alalises teenistuses kuni kümme kohtunikku;
- 2) 10% kohtuniku ametipalgast, kui kohtumajas on alalises teenistuses 11–14 kohtunikku;
- 3) 15% kohtuniku ametipalgast, kui kohtumajas on alalises teenistuses üle 14 kohtuniku.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(3¹) Kohtu esimees määrab kohtu aseesimehele lisatasu 15% tema ametipalgast.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(4) Kohtunikku ja kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjat juhendavale kohtunikule makstakse juhendamise ajal iga juhendatava eest lisatasu 5% ametipalgast. Ajal, kui kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmine on peatatud, juhendajale lisatasu ei maksta.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(5) Kohtunikule, kes täidab Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumisega seonduvaid teenistusülesandeid Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumisperioodil, makstakse lisatasu.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(6) Kohtunikul, kes täidab tööülesandeid rahvusvahelise institutsiooni juures või kes osaleb eksperdina rahvusvahelises koostööprogrammis või muus rahvusvahelises koostöövormis, on õigus saada selle eest tasu.
[RT I, 06.11.2019, 1- jõust. 15.11.2019]

(7) Esimese astme kohtunikule makstakse lisatasu riigipühajal ja nädalavahetusel valves oldud aja eest. Valveaja kestuseks loetakse kogu valveaja pikkus tundides. Lisatasu suurus ühe valveaja tunni eest on 10% kohtuniku töötunni tasust.
[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

(8) Valveaja eest makstava lisatasu arvestamise korra ja valveaja eest lisatasu maksmiseks ettenähtud kohtunike arvu kehtestab kooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

§ 76¹. Riigikohtu esimehe esinduskulud

Riigikohtu esimehele makstakse igakuiselt 20% ametipalgast esinduskuludeks.
[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 77.–§ 81. [Kehtetud - RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

§ 82. Pensioni suuruse muutmine

(1) Kohtunikupension arvutatakse ümber, kui muutub ametikoha palk, mille järgi kohtunikupension on arvutatud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul arvutatakse pension ümber kohtuniku ametipalga muutumise ajast alates.

[RT I, 04.07.2014, 34- jõust. 26.06.2014 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kohtute seaduse § 132.7 lõike 2 ja Eesti keskmise palgaga seotud ametipalkade maksmise ajutise korralduse seaduse, kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse ja kohtute seaduse muutmise seaduse § 3 punktiga 2 kohtute seaduse § 82 kehtetuks tunnistamine osas, milles need ei võimaldanud ümber arvutada kohtunike vanaduspensione lähtuvalt kohtunike ametipalkadest 1. juulil 2013.]

§ 83. Hüvitis kohtuniku surma ja töövõime vähenemise korral

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

Kui kohtunik hukub või sureb või kohtuniku töövõime väheneb seoses kohtuniku ametiülesannete täitmisega, maksab riik hüvitatist avaliku teenistuse seaduse § 49 alusel ja korras.

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

§ 84. Kohtuniku puhkus

(1) Kohtunikul on õigus saada iga-aastast puhkust.

(2) Kohtuniku põhipuhkus on 35 kalendripäeva. Kohtunikule antakse lisapuhkust kokku kuni seitse kalendripäeva kohtunikuna töötamise aja eest järgmiselt:

- 1) kaks kalendripäeva viieaastase kohtunikustaaži täitumisel;
- 2) neli kalendripäeva kümneaastase kohtunikustaaži täitumisel;
- 3) seitse kalendripäeva viieteistkümneaastase kohtunikustaaži täitumisel.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud lisapuhkusele kohaldatakse töölepingu seaduse §-des 68–71 põhipuhkuse kohta sätestatud.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3) [Kehtetu - RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(4) Kohtunike puhkuste ajakava kinnitab kohtu esimees.

(5) Kuni üheaastast erakorralist tasuta puhkust võib kohtunikule anda Riigikohtu esimees selle kohtu üldkogu nõusolekul, kus kohtunik töötab.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(6) Käesolevas paragrahvis reguleerimata osas kohaldatakse avaliku teenistuse seaduse § 43 lõikeid 1, 3 ja 4 ning § 48.

[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 85. Kohtuniku ametiriietus

- (1) Kohtuistungil kannab kohtunik ametiriietusena talaari.
- (2) Talaari annab riik kohtunikule tasuta.
- (3) Talaari kirjelduse kinnitab [valdkonna eest vastutav minister](#).

§ 86. Muud sotsiaaltagatised

- (1) Kohtu likvideerimise või kohtumaja sulgemise või kohtunike arvu vähendamise tõttu ametist vabastatud kohtunikule makstakse hüvitisena viimase ametikoha kuue kuu ametipalk.
- (2) Hüvitiist ei maksta kohtu esimehele, kes pärast kohtu esimehe ametikohalt vabastamist jätkab töötamist kohtunikuna, ega kohtumaja juhile, kes pärast kohtumaja juhi ülesannete täitmisest vabastamist jätkab töötamist kohtunikuna.
- (3) Kui kõrgema astme kohtu kohtunik nimetatakse tema nõusolekul kohtu likvideerimise või kohtunike arvu vähendamise tõttu madalama astme kohtu kohtnikuks, säilib tal ühe aasta jooksul eelmise ametikoha ametipalk koos lisatasudega.
- (4) [Kehtetu -RT I, 10.07.2012, 3- jõust. 01.04.2013]

11. peatükk KOHTUNIKU DISTSIPLINAARVASTUTUS

§ 87. Distsiplinaarkaristuse määramise alus

- (1) Kohtunikule võib distsiplinaarsüüteo eest määrata distsiplinaarkaristuse.
- (2) Distsiplinaarsüütegu on kohtuniku süüline tegu, mis seisneb ametikohustuse täitmata jätmises või mittekohases täitmisel. Distsiplinaarsüütegu on ka kohtuniku vääritud tegu.

§ 88. Distsiplinaarkaristused

- (1) Distsiplinaarkaristused on:
 - 1) noomitus;
 - 2) rahatrahv kuni ühe kuu ametipalga ulatuses;
 - 3) ametipalga vähendamine;
 - 4) ametist tagandamine.
- (2) Kui pensionil olev kohtunik ei täida vaikumiskohustust või nõupidamissaladuse hoidmise kohustust, võib distsiplinaarkaristusena vähendada tema kohtunikupensioni kuni 25%. Pensioni ei või vähendada kauemaks kui üheks aastaks.
- (3) Ühe ja sama süüteo eest võib kohtunikule määrata ainult ühe distsiplinaarkaristuse. Sama teo eest määratud kriminaalkaristus või karistus väärteo eest ei välista distsiplinaarkaristuse määramist.
- (4) Distsiplinaarkaristust määrates tuleb arvestada distsiplinaarsüüteo laadi, raskust ja tagajärgi ning kohtuniku isiksuseomadusi ja muid süüteo asjaolusid.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]
- (5) Kohtunikule määratud distsiplinaarkaristus kantakse tema teenistuslehele.
- (6) Distsiplinaarkaristus kustub, kui kohtunik pole aasta jooksul pärast distsiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumist toime pannud uut süütegu. Kolleegium võib karistuse kustutada ka ennetähtaegselt.

§ 89. Ametipalga vähendamine

Distsiplinaarkaristusena võib vähendada kohtuniku ametipalka kuni 30%. Ametipalka ei või vähendada kauemaks kui üheks aastaks.

§ 90. Distsiplinaarsüüteo aegumine

- (1) Distsiplinaarmenetlust ei algatata, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud kaks aastat või avastamisest kuus kuud.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaeg peatub:

- 1) kohtuniku teo suhtes alustatud kriminaalmenetluse lõppemiseni;
- 2) kohtuniku ajutise töövõimetuse ja puhkuse ajaks.

§ 91. Distsiplinaarmenetluse algatamine

(1) Distsiplinaarmenetlus algatatakse, kui ilmnevad distsiplinaarsüüteo tunnused. Distsiplinaarmenetlus algatatakse distsiplinaarsüüdistuse koostamisega.

(2) Distsiplinaarmenetluse algatamise õigus on:

- 1) Riigikohtu esimehel kõigi kohtunike suhtes;
- 2) õiguskantsleril kõigi kohtunike suhtes;
- 3) ringkonnakohtu esimehel oma tööpiirkonna esimese astme kohtu kohtunike suhtes;
- 4) kohtu esimehel sama kohtu kohtunike suhtes;
- 5) Riigikohtu üldkogul Riigikohtu esimehe suhtes.

(3) Distsiplinaarmenetluse algataja võib koguda distsiplinaarasja lahendamiseks vajalikke tõendeid ja nõuda seletusi.

§ 92. Distsiplinaarsüüdistus

(1) Distsiplinaarsüüdistus on kirjalik dokument, milles märgitakse:

- 1) süüdistatava nimi ning ametikoht;
- 2) süüteo kirjeldus ja toimepanemise aeg;
- 3) süüteo toimepanemist kinnitavad tõendid;
- 4) distsiplinaarmenetluse algataja nimi ning süüdistuse koostamise aeg ja koht.

(2) Distsiplinaarmenetluse algataja edastab distsiplinaarsüüdistuse ja selle kohta käiva materjali distsiplinaarkolleegiumile, kes teatab sellest viivitamata kohtunikule, kelle suhtes distsiplinaarmenetlus on algatatud.

(3) Kohtunikule, kelle vastu distsiplinaarmenetlus on algatatud, antakse distsiplinaarsüüdistus kätte vähemalt kümme päeva enne distsiplinaarkolleegiumi istungit. Kohtunikul või tema esindajal on õigus tutvuda distsiplinaarasja materjalidega.

§ 93. Distsiplinaarkolleegium

(1) Kohtunike distsiplinaarasjade lahendamiseks on Riigikohtu juures distsiplinaarkolleegium, kuhu kuulub viis riigikohtunikku, viis ringkonnakohtunikku ja viis esimese astme kohtu kohtunikku.

(2) Distsiplinaarkolleegiumi esimehe ja teised riigikohtunist liikmed nimetab Riigikohtu üldkogu kolmeks aastaks.

(3) Distsiplinaarkolleegiumi riigikohtunist liikmete asendamise kord nähakse ette Riigikohtu kodukorras.

(4) Kodukorra kohaselt kaasab Riigikohus distsiplinaarasjade lahendamisse käesoleva seaduse § 38 lõike 3 punkti 4 alusel valitud esimese ja teise astme kohtu kohtunikke.

(5) Distsiplinaarkolleegiumi esimees moodustab kohtuniku distsiplinaarasja lahendamiseks viieliikmelise kohtukoosseisu kolmest distsiplinaarkolleegiumi riigikohtunist liikmest, ühest ringkonnakohtunist ja ühest esimese astme kohtu kohtunikust.

§ 94. Distsiplinaarasja arutamine

(1) Kohtuniku distsiplinaarsüütegu arutab ja distsiplinaarkaristuse määrab Riigikohtu juures asuv distsiplinaarkolleegium.

(2) Distsiplinaarkolleegium arutab distsiplinaarasja kohtuistungil viieliikmelises kohtukoosseisus.

(3) Distsiplinaarasja arutamisel on eesistuja distsiplinaarkolleegiumi esimees. Kui distsiplinaarkolleegiumi esimees asja arutamisel ei osale, nimetab ta eesistujaks kolleegiumi liikme.

§ 95. Ajutine teenistusest kõrvaldamine

(1) Distsiplinaarkolleegium võib kohtuniku distsiplinaarasja menetlemise ajaks teenistusest kõrvaldada oma määrusega, millest teatab viivitamatult kohtunikule ja kohtu esimehele. Teenistusest kõrvaldamist otsustades arvestab kolleegium selle distsiplinaarsüüteo laadi ja raskust, milles kohtunikku süüdistatakse.

(2) Distsiplinaarkolleegium võib kohtuniku distsiplinaarmenetluse algatamise otsustamiseni ajutiselt teenistusest kõrvaldada, kui kohtunikuga seonduvad asjaolud, mis oluliselt kahjustavad kohtu mainet. Kui selgub, et kohtuniku suhtes distsiplinaarasja algatamiseks alust ei ole, asub kohtunik distsiplinaarkolleegiumi otsusel teenistusse.

(3) Kohtuniku teenistusest kõrvaldamise võib distsiplinaarkolleegium otsustada kohtuistungit pidamata.

(4) Kui distsiplinaarkolleegium kõrvaldab kohtuniku distsiplinaarasja menetlemise ajaks teenistusest, võib ta kohtuniku palka samaks ajaks vähendada. Palka ei või vähendada rohkem kui poole võrra.

(5) Kohtu esimees võib ajutiselt teenistusest kõrvaldatud kohtunikule panna õigusemõistmiseväliseid ülesandeid.

(6) Määruse peale, millega on kohtunik ajutiselt teenistusest kõrvaldatud või millega on tema palka vähendatud, võib kohtunik esitada kaebuse Riigikohtu üldkogule määrusest teada saamisest alates kümne päeva jooksul.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 96. Distsiplinaarkolleegiumi istung

(1) Distsiplinaarkolleegiumi istungile kutsutakse kohtunik, kelle distsiplinaarasja arutatakse. Kohtunikul võib olla esindaja. Vajaduse korral võidakse istungile kutsuda tunnistajaid ja teisi isikuid.

(2) Distsiplinaarkolleegiumi istungil teeb eesistuja asjast ettekande, milles tutvustab distsiplinaarsüüdistust.

(3) Kohtunik, kellele distsiplinaarsüüdistus on esitatud, annab asja kohta seletuse ning kuulatakse ära istungile ilmunud tunnistajate ja teiste isikute seletused. Distsiplinaarkolleegiumi liikmed võivad kohtunikku, kellele süüdistus on esitatud, ning tunnistajaid ja teisi istungile kutsutud isikuid küsitleda.

(4) Kohtunikul, kelle distsiplinaarasja menetletakse, on õigus avaldada pärast tõendite uurimist asja kohta oma arvamusi.

(5) Distsiplinaarkolleegiumi istung protokollitakse.

§ 97. Distsiplinaarkolleegiumi otsus

(1) Kui kohtuniku süü on tõendatud, teeb distsiplinaarkolleegium otsuse, millega mõistab kohtuniku distsiplinaarsüüteo toimepanemises süüdi ja määrab distsiplinaarkaristuse.

(2) Kui kohtunik ei ole distsiplinaarsüütegu toime pannud, teeb distsiplinaarkolleegium otsuse, millega mõistab kohtuniku distsiplinaarsüüdistuses õigeks.

(3) Kohtunik, kellele on distsiplinaarkaristus määratud, võib esitada Riigikohtu üldkogule kaebuse otsuse kuulutamisest alates 30 päeva jooksul.

(3¹) Riigikohtu üldkogu võib distsiplinaarkolleegiumi otsuse:

1) jätta muutmata;

2) muuta ja mõista kohtuniku süüdi kergema distsiplinaarsüüteo toimepanemises ning kergendada määratud distsiplinaarkaristust;

3) jätta sisuliselt muutmata ja kergendada määratud distsiplinaarkaristust;

4) tühistada ja kohtuniku õigeks mõista.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

(4) Kolleegiumi otsus jõustub pärast käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tähtaja möödumist, kui kohtunik pole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule. Riigikohtu üldkogule edasikaevatud distsiplinaarkolleegiumi otsus jõustub Riigikohtu üldkogu otsusena selle kuulutamisel.

§ 98. Vähendatud palgaosa hüvitamine

(1) Kui kohtunik mõistetakse distsiplinaarsüüdistuses õigeks, makstakse ajutise teenistusest kõrvaldamise tõttu vähendatud palgaosa ning seadusest tulenev intress kohtunikule välja.

(2) Kui distsiplinaarkolleegium mõistab kohtuniku süüdi sellise distsiplinaarsüüteo toimepanemises, mis on oluliselt kergem teost, milles süüdistatuna kohtunik oli ajutiselt teenistusest kõrvaldatud, võib kolleegium otsustada, et vähendatud palgaosa tuleb kohtunikule osaliselt või täielikult hüvitada.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud alustel tuleb vähendatud palgaosa kohtunikule välja maksta distsiplinaarmenetluse lõpetamisest või distsiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumisest alates ühe kuu jooksul.

12. peatükk

KOHTUNIKU AMETIST VABASTAMINE JA TAGANDAMINE

§ 99. Kohtuniku ametist vabastamine

- (1) Kohtunik vabastatakse ametist:
- 1) kohtuniku enda soovil;
 - 2) vanuse tõttu;
[RT I, 29.06.2012, 3- jõust. 01.07.2012]
 - 3) ametisse sobimatuse tõttu – kolme aasta jooksul pärast ametissenimetamist;
 - 4) tervise tõttu, mis takistab kohtunikuna töötada;
 - 5) kohtu likvideerimise või kohtumaja sulgemise või kohtunike arvu vähendamise korral;
 - 6) kui kohtunikul pärast Riigikohtu, Justiitsministeeriumi, rahvusvahelise kohtuinstiitutsiooni teenistusest, Euroopa prokuröri ametikohalt või Euroopa delegaatprokuröri ametikohalt lahkumist või pärast naasmist rahvusvahelisel tsiviilmissioonilt puudub võimalus tagasi pöörduda samasse kohtusse vabale kohtunikukohale ja ta ei soovi asuda teise kohtusse;
[RT I, 02.06.2020, 1- jõust. 12.06.2020]
 - 7) kui kohtunik nimetatakse või valitakse teenistus- või ametikohale, mis ei ole kooskõlas kohtuniku ametikitsendustega;
 - 8) kui ilmneb asjaolu, mis seaduse kohaselt välistab isiku kohtunikuks nimetamise.

(1¹) Kohtuniku ei vabastata käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 1 ja 3 alusel ametist tema suhtes läbiviidava distsiplinaarmenetluse kestel.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(1²) Kohtuniku teenistussuhe lõpeb tema surma korral.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(1³) Ametist vabastamiseks käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud alusel esitab kohtunik avalduse vähemalt üheksa kuud enne soovitud vabastamise päeva. Kohtuniku avalduse alusel ja mõjuval põhjusel võib Riigikohtu esimees teha Vabariigi Presidendile või Riigikohtu üldkogule ettepaneku vabastada kohtunik ametist varem kui üheksa kuud pärast avalduse esitamist.
[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

(2) Esimese ja teise astme kohtuniku vabastab ametist Vabariigi President Riigikohtu esimehe ettepanekul.

(3) Riigikohtu esimehe vabastab ametist Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul, välja arvatud käesoleva seaduse § 27 lõikes 6 sätestatud juhul. Riigikohtu liikmed vabastab ametist Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud juhtudel, kui Riigikohtu liikmed vabastab ametist Riigikohtu üldkogu Riigikohtu esimehe ettepanekul.
[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

§ 99¹. Ametist vabastamine vanuse tõttu

(1) Kohtunik vabastatakse ametist 68-aastaseks saamisel, kui käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud korras ei tõsteta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära.

(2) Riigikohtu üldkogu võib kohtute haldamise nõukoja ja kohtuniku nõusolekul ning kohtu esimehe ettepanekul erandjuhul tõsta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära kuni kahe aasta kaupa, kuid mitte rohkem kui kokku neli aastat. Riigikohtu üldkogu otsus võetakse vastu kohalolevate riigikohtunike kahekolmandikulise häälteenamusega salajasel hääletamisel.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära võib tõsta juhul, kui selleks on õigusemõistmise korra kohase toimimise seisukohast kaalukas avalik huvi.

(4) Teenistusvanuse ülemmäära tõstmine kehtib üksnes selle kohtuniku suhtes, kelle teenistusvanuse ülemmäära tõsteti.

(5) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmise korral vabastatakse kohtunik ametist tõstetud teenistusvanuse ülemmäära saabumisel.
[RT I, 29.06.2012, 3- jõust. 01.07.2012]

(6) Riigikohtu üldkogu võib kohtuniku nõusolekul ning kohtu esimehe ettepanekul pikendada enda soovil või vanuse tõttu ametist vabastatud kohtuniku volitusi, kui see on vajalik talle jagatud kohtuasjade lõpuni

menetlemiseks. Sellisel juhul ei kaota kohtunik õigust käesoleva seaduse §-s 132²või 132³sätetatud kohtunikupensionile ning talle makstakse lisaks 25% kohtuniku ametipalgast. Volituste tähtaja määrab kohtu esimehe ettepanekul Riigikohtu üldkogu. Kohtuniku volitusi võib pikendada kuni käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teenistusvanuse viimase ülemmäära saabumiseni. Kui kohtuniku volitusi pikendatakse käesolevas lõikes sätestatud korras, võib kohtunike arv kohtus olla suurem käesoleva seaduse §-de 11, 19 ja 23 alusel määratud.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 100. Ametist vabastamine sobimatuse tõttu

(1) Ametisse sobimatuse tõttu võib kohtuniku ametist vabastada üksnes kolme aasta jooksul ametisse nimetamisest, kui kohtunik on tunnistanud ametisse sobimatuks Riigikohtu üldkogu otsusega.

(2) Kohtu esimees esitab kohtunikueksamikomisjonile üks kord aastas arvamuse ja käesoleva seaduse § 73 lõikes 2 nimetatud aruande kohtus töötava alla kolmeaastase ametistaažiga kohtuniku kohta. Arvamuse esitamise vormi kehtestab kohtunikueksamikomisjon.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3) Kohtuniku ametisse sobivuse hindamisel arvestab Riigikohtu üldkogu distsiplinaarasja algatamiseks õigustatud isiku või organi ettepanekut, kohtunikueksamikomisjoni arvamust ja kohtuniku tööd iseloomustavaid muid andmeid.

(4) Kohtunikueksamikomisjon viib läbi istungi, kus kuulatakse ära kohtunik, kelle sobivust hinnatakse.

(5) Vähemalt kümme päeva enne kohtuniku mittesobivuse arutamist Riigikohtu üldkogu istungil esitatakse kohtunikule, kelle sobivust ametisse hinnatakse, distsiplinaarasja algatamiseks õigustatud isiku või organi põhistanud ettepanek tema ametist vabastamiseks ja kohtunikueksamikomisjoni arvamus ning võimaldatakse tal tutvuda kogutud materjaliga.

§ 101. Kohtuniku ametist tagandamine

Kohtunik, kelle suhtes on kriminaalasjas jõustunud süüdimõistev kohtuotsus või Riigikohtu juures asuva distsiplinaarkollegiumi otsus ametist tagandamiseks, loetakse tagandatuks otsuse jõustumise päevast.

13. peatükk RAHVAKOHTUNIK

§ 102. Rahvakohtuniku osalemine õigusemõistmises

(1) Rahvakohtunik osaleb õigusemõistmises maakohtus kohtumenetluse seadustes sätestatud alustel ja korras.

(2) Õigusemõistmisel on rahvakohtunikul võrdsed õigused kohtunikuga.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 103. Rahvakohtunikule esitatavad nõuded

(1) Rahvakohtnikuks võib nimetada 25–70-aastase teovõimelise Eesti kodaniku, kelle elukoht on Eestis ja kes oskab eesti keelt keeleseaduses sätestatud C1-tasemel või sellele vastaval tasemel ning on rahvakohtuniku tegevuseks sobivate kõlbeliste omadustega.

[RT I 2009, 4, 27- jõust. 26.01.2009]

(2) Rahvakohtnikuks ei või nimetada isikut, kes on:

- 1) süüdi mõistetud kuriteo eest;
- 2) pankrotivõlgnik;
- 3) tervise tõttu sobimatu;
- 4) omanud püsivat elukohta, see tähendab elukohta, mille aadressiandmed on kantud rahvastikuregistrisse, alla ühe aasta selle omavalitsusüksuse territooriumil, kes on esitanud ta rahvakohtunikukandidaadiks;
- 5) kohtu, prokuratuuri või politseiteenistuses;
- 6) kaitseväeteenistuses;
- 7) advokaat, notar või kohtutäitur;
- 8) Vabariigi Valitsuse liige;
- 9) valla- või linnavalitsuse liige;
- 10) Vabariigi President;
- 11) Riigikogu liige.
- 12) [kehtetu -RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(3) Kuriteos süüdistatavat isikut ei või kriminaalmenetluse ajal rahvakohtnikuks nimetada.

§ 104. Rahvakohtuniku volituste tähtaeg

- (1) Rahvakohtunik nimetatakse neljaks aastaks.
- (2) Isikut ei või nimetada rahvakohtunikuks järjest rohkem kui kaheks perioodiks.
- (3) Rahvakohtuniku volituste tähtaja lõppemisest teatab maakohtu esimees kohaliku omavalitsuse volikogule vähemalt neli kuud ette.
- (4) Kui rahvakohtuniku volitused lõpevad kohtumenetluse ajal, jätkab ta oma ülesannete täitmist kohtuasja lahendamiseni selles kohtus.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 105. Rahvakohtuniku volituste ennetähtaegne lõpetamine

- (1) Rahvakohtuniku volitused lõpetatakse, kui ilmneb käesoleva seaduse § 103 lõikes 2 nimetatud asjaolu. Kui selleks on mõjuv põhjus, võib rahvakohtuniku volitused lõpetada tema avalduse alusel.
- (2) Rahvakohtuniku volituste ennetähtaegse lõpetamise otsustab käesoleva seaduse §-s 108 nimetatud komisjon maakohtu esimehe ettepanekul.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 106. Rahvakohtunikukandidaadi valimise kord

- (1) Kandidaate võib esitada omavalitsusüksuse volikogu iga liige.
- (2) Rahvakohtunikukandidaadid valib kohaliku omavalitsusüksuse volikogu.
- (3) Maakohtu tööpiirkonda kuuluva omavalitsusüksuse volikogu esitatavate kandidaatide arvu määrab kohtu esimees. Rahvakohtunikukandidaatide arv peab olema võrdeline omavalitsusüksuse elanike arvu ja kohtu tööpiirkonna elanike arvu suhtega.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 107. Rahvakohtunikukandidaatide nimekiri

- (1) Rahvakohtunikukandidaatide nimekirja esitab omavalitsusüksuse volikogu maakohtule vähemalt kaks kuud enne rahvakohtunike volituste lõppemist. Nimekirjas märgitakse rahvakohtunikukandidaadi nimi, isikukood, aadress, töökoht ning amet või tegevusala.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]
- (2) Rahvakohtunikukandidaatide nimekiri avaldatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded vähemalt kaks kuud enne varem nimetatud rahvakohtunike volituste lõppemist. Nimekirja esitab avaldamiseks omavalitsusüksuse volikogu.
- (3) Avaldada tuleb rahvakohtunikukandidaadi nimi, isikukood, töökoht ja amet või tegevusala.
[RT I, 06.11.2019, 1- jõust. 15.11.2019]
- (4) Igatüel on õigus rahvakohtunikukandidaadi rahvakohtunikuks nimetamine vaidlustada maakohtu rahvakohtunike nimetamise komisjonis.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]
- (5) Teade vaidlustamise õiguse kohta ja vaidlustamise kord avaldatakse koos rahvakohtunikukandidaatide nimekirjaga väljaandes Ametlikud Teadaanded.

§ 108. Rahvakohtuniku nimetamine

- (1) Rahvakohtunikukandidaatide seast nimetab rahvakohtuniku ametisse kohtu juures asuv rahvakohtunike nimetamise komisjon, mille koosseisu kinnitab kohtu esimees.
- (2) Rahvakohtunike nimetamise komisjoni kuuluvad maakohtu esimees ja kohtu üldkogu valitud kohtunik ning maakohtu tööpiirkonda kuuluva iga kohtumaja juht või kohtumaja juhi poolt sama kohtumaja kohtunike hulgast nimetatud esindaja. Komisjoni esimeheks on kohtu esimees.
[RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]
- (3) Komisjon on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole komisjoni liikmetest, sealhulgas komisjoni esimees. Komisjon teeb otsuse kohalolevate liikmete häälteenamusega. Kui hääled jagunevad võrdselt, on otsustav komisjoni esimehe hääl.
[RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

(4) Komisjon nimetab rahvakohtunikukandidaatide seast rahvakohtunikuks selle kohtu jaoks kindlaks määratud arvu isikuid.

(5) Rahvakohtunikuks nimetades arvestab komisjon kandidaadi sobivust, kandidaadi kohta esitatud põhjendatud vastuväiteid ning seda, et rahvakohtunike hulgas oleks eri soost ja vanusest, erinevatest sotsiaalsetest rühmadest ning eri tegevusvaldkondades tegutsevaid isikuid.

§ 109. Rahvakohtuniku vanne

Rahvakohtunik annab kohtu üldkogu ees järgmise vande:
«Töotan jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan mõista õigust oma südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.»

§ 110. Rahvakohtuniku osalemine õigusemõistmises

(1) Rahvakohtunikud kutsutakse kohtusse õigusemõistmises osalema arvestusega, et rahvakohtunikud osaleksid õigusemõistmises võimalikult võrdselt.

(2) Kui rahvakohtunik ei saa kohtuistungile ilmuda, kutsutakse tema asemel istungile teine rahvakohtunik.

§ 111. Rahvakohtuniku kohustused

(1) Õigusemõistmises osalema kutsutud rahvakohtunik on kohustatud ilmuma kohtuistungile.

(2) Kui rahvakohtunik ei saa kohtuistungil mõjuval põhjusel osaleda, peab ta sellest kohtule viivitamata teatama.

(3) Rahvakohtuniku kohta kehtivad käesoleva seaduse §-des 70–72 loetletud kohustused.

(4) Rahvakohtunikule võib ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult tema tööpiirkonna maakohtu esimehe nõusolekul.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 112. Rahvakohtunikule tasu maksmine

(1) Rahvakohtunikule makstava tasu suuruse ja maksmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega. Valdkonna eest vastutav minister ei tohi määrusega kehtestatavat rahvakohtuniku tasu suurust vähendada.

[RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

(2) Rahvakohtunikule hüvitatakse õigusemõistmises osalemisega seotud kulud.

(3) Tööandja peab rahvakohtuniku õigusemõistmises osalemise ajaks tööst vabastama.

(4) [Kehtetu -RT I 2006, 55, 411- jõust. 23.12.2006]

§ 113. Rahvakohtuniku pension

(1) [Kehtetu -RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

(2) Kui isik sureb rahvakohtuniku kohustuste täitmise ajal tema suhtes toimepandud kuritegeliku ründe tagajärjel, suurendatakse igale tema ülalpidamisel olnud töövõimetule perekonnaliikmele makstavat riiklikku toitjakaotuspensioni 20%.

(3) Rahvakohtunikupensioni see osa, mis ületab riiklikku pensioni või ei ole sellega kaetud, makstakse riigieelarve täiendavatest vahenditest.

14. peatükk KOHTUNIKUABI

§ 114. Kohtunikuabi õiguslik seisund

(1) Kohtunikuabi on kohtuametnik, kes täidab seaduses nimetatud ülesandeid.

(2) Kohtunikuabi on oma ülesannete täitmisel sõltumatu, kuid peab seaduses ettenähtud ulatuses järgima kohtuniku juhiseid.

(3) [Kehtetu -RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.01.2015]

§ 115. Kohtunikuabile esitatavad nõuded

(1) Kohtunikuabiks võib nimetada isiku, kes:

- 1) vastab käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktides 1–3 kehtestatud nõuetele ja
 - 2) on täitnud kohtunikuabi ettevalmistuskava, kui konkursikomisjon ei ole isikut kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmisest vabastanud.
- [RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(2) Kohtunikuabiks võib nimetada ka isiku, kes on sooritanud kohtunikueksami.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(3) Kohtunikuabiks ei või nimetada käesoleva seaduse § 47 lõikes 2 nimetatud isikut ega isikut, kes on kohtuniku ametist vabastatud käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punkti 3 alusel.

[RT I 2007, 67, 413- jõust. 28.12.2007]

§ 116. Kohtunikuabi ametikitsendused

Kohtunikuabi kohta kehtivad kohtuniku ametikitsendused.

§ 116¹. Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja konkurs

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(1) Avaliku konkursi kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja leidmiseks kuulutab välja valdkonna eest vastutav minister väljaandes Ametlikud Teadaanded.

(2) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja konkursil osaleja peab vastama käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktides 1–3 ja § 115 lõikes 3 kehtestatud nõuetele.

(3) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjate arvu määrab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja konkursi korra ja tingimused kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(5) Konkursikomisjoni töökorra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 117. Kohtunikuabi ettevalmistuskava

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(1) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja saab väljaõppe töötamiseks kohtunikuabina.

(2) Kohtunikuabi ettevalmistuskava koostab konkursikomisjon, arvestades ettevalmistuskava täitja varasemat töökogemust. Konkursikomisjon määrab esimese astme kohtu, kus kohtunikuabi ettevalmistuskava täidetakse. Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja juhendaja määrab kohtudirektor kohtunikuabide hulgast. Perioodiks, kui kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmine toimub kohtu õigusteenistuses, määrab kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjale kohtunikust juhendaja kohtu esimees.

(3) Ettevalmistuskava täitjale kohaldatakse kava täitmise ajal avaliku teenistuse seaduse §-e 50, 51, 54–56 ja 58 ning korrupsioonivastase seaduse § 3 lõikeid 1–3 ning §-e 4–7, 11, 17–19 ja 21.

(4) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja poolt põhjustatud kahju hüvitamisele kohaldatakse avaliku teenistuse seaduse ametniku varalise vastutuse ja riigivastutuse seaduse regressi sätteid. Kahju hüvitamisel loetakse kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja põhipalgaks kohtunikuabi ametipalk.

(5) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise tähtaja määrab konkursikomisjon. Määratud tähtaega võib konkursikomisjon põhjendatud juhul kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja taotlusel pikendada.

(6) Kohtunikuabi ettevalmistuskava loetakse täidetuks kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja aruandele tugineva konkursikomisjoni otsusega. Kui isikut ei ole kohtunikuabiks nimetatud viie aasta jooksul pärast ettevalmistuskava täidetuks lugemist, peab ta kohtunikuabiks kandideerimiseks täitma ettevalmistuskava uuesti.

(7) Kohtunikuabi ettevalmistuskava ei loeta konkursikomisjoni otsusega täidetuks, kui:

- 1) kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja ei ole konkursikomisjoni määratud tähtaja jooksul kohtunikuabi ettevalmistuskava täitnud;
- 2) kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja paneb toime vääritud teo;
- 3) kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja ei ole konkursikomisjoniilt taotlenud kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise tähtaja pikendamist või
- 4) konkursikomisjon ei ole ettevalmistuskava täitmise tähtaega pikendanud.

§ 117¹. Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaks kandideerija usaldusvärsuse kontrollimine

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(1) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaks kandideerija esitab enda kohta konkursikomisjonile andmed, mille koosseisu kehtestab **valdkonna eest vastutav minister**.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(2) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaks kandideerija esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks on valdkonna eest vastutaval ministril tema poolt volitatud ametnike kaudu õigus:

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

1) pöörduda riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja ametiisikute, samuti füüsiliste ja juriidiliste isikute poole järelepärimistega kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaks kandideerija andmete kohta;

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

2) vestelda isikuandmete ankeedis märgitud isiku, samuti tööandja ja õppeasutuse esindajate ning teiste isikutega, et selgitada välja kandidaadi kõlbelisi ja teisi isiksuseomadusi ning vajaduse korral ja küsitleva isiku nõusolekul võtta temalt kirjalik seletus.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud järelepärimise saanud asutus või isik vastab järelepärimisele viivitamata.

(4) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaks kandideerijat teavitatakse tema suhtes tehtud kontrollist ja võimaldatakse tal tutvuda kontrolli käigus kogutud andmetega.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(5) Kui kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaks kandideerija esitas konkursikomisjonile tahtlikult valeandmeid või varjas olulist teavet, arvatakse ta konkursikomisjoni otsusega konkursilt välja.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 117². Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmisest vabastamine

Konkursikomisjon võib vabastada kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmisest isiku, kes on vähemalt kaks aastat töötanud õigusala seisid teadmisi eeldaval ameti- või töökohal ning kelle puhul konkursikomisjon leiab, et varasem töökogemus lubab isikul kohtunikuabi ametisse asuda kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmata.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 117³. Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise peatamine

(1) Konkursikomisjon peatab otsusega kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise:

1) emapuhkuse ja isapuhkuse ajaks ning ajaks, kui kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjal on õigus olla vanemapuhkusel, kuid mitte kauemaks kui lapse kolmeaastaseks saamiseni;

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

1¹) lapsendajapuhkusel viibimise ajaks;

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

2) aja- või asendusteenistuses viibimise ajaks;

3) kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjale kriminaalkorras süüdistuse esitamise korral süüdistuse esitamisest kuni kriminaalasja lõpetamiseni või kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja õigeksmõistmiseni.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktide 1 ja 2 alusel peatatakse kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmine kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja avalduse alusel.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 117⁴. Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise lõpetamine

Konkursikomisjon lõpetab otsusega kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise:

1) ebarahuldavate tulemuste tõttu;

2) kui kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja paneb toime vääriru teo;

3) kui kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja suhtes jõustub süüdimõistetv kohtuotsus kriminaalasjas.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 118. Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise aruanne

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(1) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja esitab konkursikomisjonile kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise kohta kirjaliku aruande.

(2) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja juhendaja esitab kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise lõpus konkursikomisjonile kirjaliku arvamuse kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise tulemuste kohta.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 119. Konkursikomisjon

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(1) Konkursikomisjon moodustatakse seitsmeliikmelisena viieks aastaks. Konkursikomisjoni kuuluvad:

- 1) kaks kohtunike täiskogu valitud esimese astme kohtuniku ja üks asendusliige;
- 2) kohtunike täiskogu valitud ringkonnakohtu kohtunik ja tema asendusliige;
- 3) kaks valdkonna eest vastutava ministri määratud kohtunikuabi ja üks asendusliige;
- 4) valdkonna eest vastutava ministri määratud Justiitsministeeriumi esindaja ja tema asendusliige;
- 5) Notarite Koja määratud notar ja tema asendusliige.

(2) Valdkonna eest vastutav minister nimetab konkursikomisjoni liikmete hulgast komisjoni esimehe.

(3) Konkursikomisjon:

- 1) viib läbi kohtunikuabi ja kohtunikuabi ettevalmistuskava täitja konkursi;
- 2) otsustab ettevalmistuskava täitjad ja nende jagunemise kohtute vahel;
- 3) määrab kohtunikuabi ettevalmistuskava täitmise tähtaja ja põhjendatud juhtudel pikendab seda;
- 4) otsustab, kas lugeda kohtunikuabi ettevalmistuskava täidetuks.

(4) Konkursikomisjon on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt neli liiget. Konkursikomisjon võtab otsuse vastu poolthälteenamusega. Häälte võrdse jagunemise korral on otsustav komisjoni esimehe hääl.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 120. Kohtunikuabi ametikohale kandideerimine

(1) Kohtunikuabid nimetatakse ametisse avaliku konkursi korras.

(2) Avaliku konkursi kohtunikuabi vaba koha täitmiseks kuulutab välja valdkonna eest vastutav minister väljaandes Ametlikud Teadaanded.

(3) Kohtunikuabi ametikohale võivad kandideerida isikud, kes vastavad kohtunikuabi kohta kehtestatud nõuetele.

(4) Kohtunikuabi nimetab ametisse valdkonna eest vastutav minister konkursikomisjoni ettepanekul.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(5) Kohtunikuabi ametisse nimetamisel kohaldatakse katseaega kestusega kuus kuud. Kohtunikuabile määrab katseajaks juhendaja kohtudirektor.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 121. Kohtunikuabi vanne

Kohtunikuabi annab ametisse astudes valdkonna eest vastutava ministri ees järgmise vande:

«Töotan olla ustav Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan täita oma ametiülesandeid südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.»

§ 122. Kohtunikuabi ametipalk ja lisatasud

(1) Kohtunikuabi ametipalk on pool esimese astme kohtu kohtuniku ametipalgast.

(2) Katseajal on kohtunikuabi ametipalk 90% kohtunikuabi ametipalgast.

(3) Kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjat juhendavale kohtunikuabile makstakse juhendamise ajal lisatasu 5% kohtunikuabi ametipalgast.

(3¹) Maakohtu kinnistusosakonna, registriosakonna ja maksekäsuosakonna juhatajale makstakse lisatasu juhatamisega seotud kohustuste täitmise eest 35% kohtunikuabi ametipalgast.

[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

§ 123. Kohtunikuabi sotsiaaltagatised

[Kehtetu -RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 124. Kohtunikuabi töötamine Justiitsministeeriumis ja kõrgkoolis

Kohtunikuabi võib tema soovil ja kohtu esimehe nõusolekul üle viia Justiitsministeeriumi teenistusse või kohtunikuabisid ettevalmistava rakenduskõrgkooli õppejõuks. Muus osas kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 58 sätestatut.

15. peatükk

KOHTUTEENISTUJAD

§ 125. Kohtudirektor

(1) Kohtudirektor:

- 1) korraldab kohtuasutuse asjaajamist;
- 2) korraldab kohtuasutuse vara kasutamist;
- 3) valmistab kooskõlastatult kohtu esimehega ette kohtuasutuse eelarve eelnõu ja esitab selle valdkonna eest vastutavale ministrile;
- 4) käsutab kohtuasutuse eelarvevahendeid;
- 5) vastutab kohtuasutuse raamatupidamise korralduse eest;
- 6) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtuteenistujad;
- 7) täidab muid kohtu ja kohtu kantselei kodukorraga määratud ülesandeid.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib anda kohtudirektori töövaldkonda kuuluvate küsimuste korraldamiseks käskkirju.

(3) Kohtudirektoril peab olema kõrgharidus. Esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori nimetab ametisse valdkonna eest vastutav minister viieks aastaks. Kohtudirektor nimetatakse ametisse avaliku konkursi alusel, kandideerijate usaldusvääruse kontrollimisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 117¹.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(4) Valdkonna eest vastutav minister võib otsustada, et mitmel justiitsasutusel on üks kohtudirektor.

(4¹) Maakohtul, mille struktuuriüksuseks on käesolevas seaduses nimetatud osakond, võib olla ka üksnes vastava osakonna tegevusvaldkonna eest vastutav kohtudirektor.
[RT I, 20.06.2020, 1- jõust. 30.06.2020]

(5) Esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori põhipalk ja muutuvpalk määratakse avaliku teenistuse seaduse § 63 lõike 2 alusel valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud palgajuhendis.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 125¹. Kohtujurist

(1) Kohtujurist on kohtuametnik, kes osaleb kohtuasjade menetlemiseks ettevalmistamisel ja menetlemisel kohtumenetluse seaduses ettenähtud ulatuses iseseisvalt või kohtuniku järelevalve all.

(2) Kohtujurist on pädev tegema ka neid toiminguid ja lahendeid, mida kohtumenetluse seaduse kohaselt on pädev tegema kohtunikuabi või muu kohtuametnik.
[RT I, 06.02.2014, 13- jõust. 04.02.2014 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab kohtute seaduse § 125¹ lõike 2 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 174 lõike 8 osas, mille kohaselt võib tsiviilkohtumenetluses menetluskulud kindlaks määrata kohtujurist, põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.]

(3) Kohtujurist on oma ülesannete täitmisel sõltumatu, kuid peab seaduses ettenähtud ulatuses järgima kohtuniku juhiseid.

(4) Kohtujuristikks võib nimetada isiku, kes vastab käesoleva seaduse § 47 lõike 1 punktides 1–3 kehtestatud nõuetele. Kohtujuristikks ei või nimetada isikut, keda avaliku teenistuse seaduse kohaselt ei või võtta teenistusse ametnikuna.

(5) Kohtujuristi vaba ametikoht täidetakse avaliku konkursi korras. Konkursi korraldab ning kohtujuristi nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtu esimees. Kohtujuristi ametisse nimetamisel kohaldatakse katseaega kestusega kuus kuud.

(5¹) Konkursi avalikust väljakuulutamise võib loobuda ja korraldada sisekonkursi kohtujuristidele, kui on põhjendatud alus arvata, et vaba ametikoht on otstarbekas täita konkursi väljakuulutamise ühe või enama kohtuasutuse sees.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(6) Kohtujuristi palk ei või ületada esimese astme kohtuniku ametipalka ja peale katseaega olla väiksem kui pool esimese astme kohtuniku ametipalgast.
[RT I, 29.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(7) Vanemkohtujuristikks nimetatakse isik, kes on vähemalt kolm aastat töötanud kohtujuristina ja sooritanud kohtunikueksami.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 126. Kohtukordnik

(1) Kohtukordnik on kohtuametnik, kelle ülesanne on hoida kohtus korda, toimetada isikutele kätte teateid ja kohtukutseid ning täita teisi kohtu kodukorras määratud ülesandeid, mis kuuluvad kordnikukohustuste hulka. Kohtukordnikul on samad õigused, mis on abipolitseiniku seaduse § 12 ja 4. peatüki 2. jao kohaselt abipolitseinikul ning korraaitseaduse §-de 28 ja 30, § 32 lõigete 1–3, § 34, § 38 lõigete 1 ja 2, § 46, § 47 lõike 1 punktide 1, 2 ja 4 ning § 52 kohaselt politseil või muul korraaitseorganil.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(1¹) [Valdkonna eest vastutav minister](#) võib määrusega kehtestada kohtukordnikele erivahendi ja relva väljastamise ja tagastamise ning relva kandmise korra.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(2) Kutsete ja teadete kättetoimetamise eest makstakse kordnikule lisatasu. Lisatasu määrad kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

(3) Kohtukordnikule hüvitatakse ametiülesannete täitmisel ühissõiduki kasutamisest tekkivad sõidukulud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ülesannete täitmise võib halduslepingu alusel üle anda äriühingule.

§ 127. Muud kohtuteenistujad

Käesolevas peatükis nimetatud kohtuametnike ja kohtu töötajate teenistuskohustused määratakse kohtu kodukorras ja [kohtu kantselei kodukorras](#).
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 127¹. Kohtuteenistuja ametiriietus

[Valdkonna eest vastutav minister](#) võib kehtestada kohtuteenistujate ametiriietuse kirjelduse ning kandmise korra. Ametiriietuse kandmise kohustuse korral antakse ametiriietus kohtuteenistujale tasuta.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

16. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 128. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

(2) Käesoleva seaduse § 61 lõiget 5, § 76 lõikeid 1 ja 5, §-sid 122, 134 ja 146 rakendatakse alates 2002. aasta 1. juulist.

§ 129. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi moodustamine

Käesoleva seaduse alusel moodustatakse Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium 2003. aasta 1. jaanuariks.

§ 129¹. Riigikohtu kolleegiumi esimehe volitused

Enne 2015. aasta 1. jaanuari nimetatud Riigikohtu kolleegiumi esimehe volituste tähtaega arvestatakse 2015. aasta 1. jaanuarist.
[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 129². Kohtunõuniku ametisse nimetamine

Käesoleva seaduse § 31 lõikeid 4 ja 5 kohaldatakse kohtunõunike suhtes, kes nimetatakse ametisse pärast 2016. aasta 1. augustit.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 130. Distsiplinaarkolleegiumi moodustamine

(1) Distsiplinaarkolleegiumi moodustamisel valib kohtunike täiskogu distsiplinaarkolleegiumisse kaks ringkonnakohtu kohtunikku ja kaks esimese astme kohtunikku kaheks aastaks ning kolm ringkonnakohtu kohtunikku ja kolm esimese astme kohtunikku kolmeks aastaks.

(2) Kuni käesoleva seaduse alusel distsiplinaarkolleegiumi moodustamiseni täidab tema ülesandeid senine distsiplinaarkomisjon. Käesoleva seaduse alusel tuleb distsiplinaarkolleegium moodustada hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks.

§ 131. Kohtu esimeeste ja kohtudirektorite volitused

(1) Seaduse jõustumisel ametisoleva kohtu esimehe volituste tähtaeg algab käesoleva seaduse jõustumisest.

(2) Kohtu kohtudirektor nimetatakse avaliku konkursi teel hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Avaliku konkursi alusel kohtudirektori nimetamiseni täidab käesoleva seaduse § 15 lõikes 4, § 16 lõikes 4, § 17 lõikes 4 ning § 125 lõikes 1 sätestatud kohtudirektori ülesandeid kohtu esimees.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 131¹. Kohtunikuabile esitatavate nõuete erisused

(1) Kohtunikuabiks võib nimetada ka isiku, kellel on rakenduskõrgkoolis omandatud kohtunikuabi eriharidus.

(2) Kohtunikuabi eriharidust andva rakenduskõrgkooli lõpetamisel loetakse kohtunikuabi ettevalmistuskava täidetuks.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 131². Kohtuametniku kohtujuristi ametikohale nimetamine

Konsultandi või muu kohtuametniku võib kohtujuristi ametikohale nimetada üksnes käesoleva seaduse § 125¹ lõikes 5 nimetatud korras ning juhul, kui ta vastab käesoleva seaduse § 125¹ lõikes 4 kehtestatud nõuetele.
[RT I, 29.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 131³. Kohtunikuabi koondamishüvitis

Enne 2015. aasta 1. jaanuari ametisse nimetatud kohtunikuabile, kes vabastatakse teenistusest ametikoha koondamise tõttu ja kes on enne koondamist kohtunikuabina töötanud vähemalt ühe aasta, makstakse hüvitisena kohtunikuabi kuue kuu ametipalk.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 132. Kohtunikuksamikomisjoni moodustamine

(1) Käesoleva seaduse alusel tuleb kohtunikuksamikomisjon moodustada hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks.

(1¹) Käesoleva seaduse § 69 lõikeid 1–3 rakendatakse alates 2015. aasta kohtunikuksamikomisjoni liikmete valimisest.
[RT I, 23.12.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Kuni käesoleva seaduse alusel kohtunikuksamikomisjoni moodustamiseni täidab komisjoni ülesandeid senine kohtunikuksamikomisjon.

(3) Seaduse jõustumisel ettevalmistusteenistuses olevate isikute teenistus jätkub senise kava alusel kuni selle vastavusse viimiseni käesoleva seadusega. Seaduse jõustumisel ettevalmistusteenistuses olevate isikute teenistusaega võib lühendada, kuid mitte rohkem kui aasta võrra.

§ 132¹. Kohtunikupension

Kohtunikupension on:

- 1) kohtuniku vanaduspension;
- 2) kohtuniku väljateenitud aastate pension;
- 3) kohtuniku töövõimetuspension;
- 4) kohtuniku perekonnaliikme toitjakaotuspension.

[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

§ 132². Õigus kohtuniku vanaduspensionile

(1) Õigus kohtuniku vanaduspensionile on vanaduspensionieas oleval isikul, kes on:

- 1) olnud kohtunikuametis pärast 1991. aasta 31. detsembrit ja kes on 2013. aasta 1. juuliks töötanud kohtunikuna vähemalt 15 aastat;
 - 2) 2013. aasta 1. juulil ametis kohtunikuna ja kellel pensionile jäämise ajaks täitub käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud vanaduspensioni saamiseks vajalik staaž;
 - 3) olnud kohtunikuametis pärast 1991. aasta 31. detsembrit ja on 2013. aasta 1. juuliks töötanud kohtunikuna vähemalt kümme aastat ning kellel on töövõimetoetuse seaduse alusel tuvastatud puuduv töövõime;
- [RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

4) 2013. aasta 1. juulil ametis kohtunikuna ja kellel pensionile jäämise ajaks täitub käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 sätestatud vanaduspensioni saamiseks vajalik staaž ning kellel on töövõimetoetuse seaduse alusel tuvastatud puuduv töövõime.

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

(2) [Kehtetu -RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

(2¹) Kohtunikul, kellel on tuvastatud 100, 90 või 80%-line püsiv töövõime kaotus riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, on õigus taotleda kohtuniku vanaduspensioni kuni 2016. aasta 1. juulini kehtinud kohtute seaduse § 132² lõike 2 alusel.

[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

[RT I, 21.12.2017, 46- jõust. 19.12.2017 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnustab põhiseadusvastaseks ning kehtetuks kohtute seaduse § 132² lõike 2¹ osas, milles see norm ei näe ette kohtuniku vanaduspensioni taotlemise õigust kuni 1. juulini 2016 kehtinud KS § 132² lõike 2 alusel kohtunikule, kelle enne 1. juulit 2016 tekkinud 100-, 90- või 80-protsendilist püsivat töövõime kaotust ei tuvastatud kohtuniku tervise seisundist tulenevatel objektiivsetel põhjustel riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel enne 1. juulit 2016, ega võimalda kohtunikul püsiva töövõime kaotuse tekkimise aja tagasiulatuvat tuvastamist.]

(3) Õigus kohtuniku vanaduspensionile on vanaduspensioni eas oleval isikul, kes on:

1) olnud Riigikohtu esimees pärast 1991. aasta 31. detsembrist ning enne 2013. aasta 1. juulit või

2) 2013. aasta 1. juulil Riigikohtu esimees või

3) 2013. aasta 1. juulil ametis kohtunikuna ja nimetatakse Riigikohtu esimeheks pärast 2013. aasta 1. juulit.

[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

§ 132³. Õigus kohtuniku väljateenitud aastate pensionile

Õigus kohtuniku väljateenitud aastate pensionile, sõltumata vanusest, on isikul, kes on:

1) olnud kohtunikuametis pärast 1991. aasta 31. detsembrist ning kes on 2013. aasta 1. juuliks töötanud kohtunikuna vähemalt 30 aastat;

2) 2013. aasta 1. juulil ametis kohtunikuna ning kellel pensionile jäämise ajaks täitub käesoleva paragrahvi punktis 1 sätestatud väljateenitud aastate pensioni saamiseks vajalik staaž.

[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

§ 132⁴. Õigus kohtuniku töövõimetuspensionile

(1) Kohtunikul, kellel on tuvastatud püsiv töövõime kaotus riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel enne 2016. aasta 1. juulit, on õigus taotleda töövõimetuspensioni, mis määratakse kuni 2016. aasta 1. juulini kehtinud kohtute seaduse redaktsiooni alusel.

[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

(2) Kohtunikule, kes saab töövõimetuspensioni kuni 2016. aasta 1. juulini kehtinud kohtute seaduse redaktsiooni alusel, jätkatakse pärast püsiva töövõimetuse ekspertiisiga tuvastatud püsiva töövõimetuse kestuse lõppemist töövõimetuspensioni maksmist endises suuruses töövõimet hindamata.

[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

(3) Kui kohtuniku töövõimetuspensioni saav isik jõuab riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka, jätkatakse talle tema soovil vanaduspensioni maksmist senise töövõimetuspensioni suuruses.

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

§ 132⁵. Õigus kohtuniku perekonnaliikme toitjakaotuspensionil

Kohtuniku perekonnaliikmele, kellel on õigus kohtuniku toitjakaotuspensionile tekkinud enne 2016. aasta 1. juulit, määratakse ja makstakse see lähtudes kuni 2016. aasta 1. juulini kehtinud käesoleva seaduse redaktsioonist.

[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

[RT I, 17.03.2021, 2- jõust. 16.03.2021 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnustab kohtute seaduse § 132.5 kehtetuks osas, milles see välistab pärast 1991. aasta 31. detsembrist ja enne 2013. aasta 2. juulit ametis olnud kohtuniku perekonnaliikmele kohtuniku toitjakaotuspensioni määramise ja maksmise.]

§ 132⁶. Kohtunikupensioni suurus

(1) Kohtuniku vanaduspensioni ja väljateenitud aastate pensioni suurus on 75% tema viimasele ametikohale vastavast ametipalgast, mis kehtis päeval, millest alates pension määratakse.

(2) Riigikohtu esimehe või isiku, kes on olnud Riigikohtu esimees, vanaduspensioni suurus on 75% Riigikohtu esimehe ametipalgast, mis kehtis päeval, millest alates pension määratakse, kui ta on Riigikohtu esimehena töötanud vähemalt viis aastat, ja 50%, kui ta on Riigikohtu esimehena töötanud vähem kui viis aastat.

(3) [Kehtetu -RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

(3¹) Kohtunikule, kes saab kohtuniku vanaduspensioni käesoleva seaduse § 132² lõike 1 punktide 3 või 4 alusel, jätkatakse pärast:

1) püsiva töövõimetuse ekspertiisiga tuvastatud püsiva töövõimetuse kestuse lõppemist vanaduspensioni maksmist endises suuruses töövõimet hindamata;

2) Töötukassa poolt tuvastatud puuduva töövõime kestuse lõppemist vanaduspensioni maksmist endises suuruses töövõimet uuesti hindamata.

[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

(3²) Kohtunikule, kes saab kohtuniku vanaduspensioni kuni 2016. aasta 1. juulini kehtinud kohtute seaduse § 132² lõike 2 alusel, jätkatakse pärast püsiva töövõimetuse ekspertiisiga tuvastatud püsiva töövõimetuse kestuse lõppemist kohtuniku vanaduspensioni maksmist endises suuruses töövõimet hindamata.

[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

(4) [Kehtetu -RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

§ 132⁷. Kohtunikupensioni määramine ning maksmine

(1) Kohtunikupensionile kohaldatakse riikliku pensionikindlustuse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

[RT I, 22.06.2016, 1- jõust. 01.01.2018]

(2) Kohtunikupension, välja arvatud jooksva aasta palga alusel arvatud pension, indekseeritakse iga aasta 1. aprilliks kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse §-s 2¹ nimetatud kõrgeima palgamäära indeksiga.

[RT I, 28.12.2017, 1- jõust. 01.03.2018]

[RT I, 04.07.2014, 34- jõust. 26.06.2014 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kohtute seaduse § 132.7 lõike 2 ja Eesti keskmise palgaga seotud ametipalkade maksmise ajutise korralduse seaduse, kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse ja kohtute seaduse muutmise seaduse § 3 punktiga 2 kohtute seaduse § 82 kehtetuks tunnistamine osas, milles need ei võimaldanud ümber arvutada kohtunike vanaduspensionide lähtuvalt kohtunike ametipalkadest 1. juulil 2013.]

[RT I, 28.02.2023, 15- jõust. 23.02.2023 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab kohtute seaduse § 132.7 lõike 2 lauseosa „välja arvatud jooksva aasta palga alusel arvatud pension” põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.]

(3) Kohtuniku vanaduspensioni, väljateenitud aastate pensioni ja toitjakaotuspensioni see osa, mis ületab riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel arvatava vanaduspensioni, ning töövõimetuspension makstakse riigieelarvest.

[RT I, 19.12.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

(4) Kohtunikupensioni ei suurendata avaliku teenistuse seaduses sätestatud alustel. Kui isikul on õigus saada mitut liiki riiklikku pensioni, määratakse talle üks pension tema valikul.

(5) Kohtunikupensioni ei maksta kohtunikuna töötamise ajal. Kui pensionile läinud kohtunik teeb muud tööd, makstakse talle kohtunikupensioni täies ulatuses, sõltumata töötasu suurusest.

(6) Kohtunikupensioni ei määrata isikule, kes on ametist tagandatud distsiplinaarsüüteo eest või kes on süüdi mõistetud tahtliku kuriteo eest. Nimetatud pension võetakse ära isikult, kes on süüdi mõistetud õigusemõistmise vastases kuriteos.

(7) Isik, kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku 15. peatükis või 17. peatüki 2. jaos sätestatud süüteo eest, mille eest karistusseadustik näeb ette vähemalt kuni viieaastase vangistuse, kaotab õiguse kohtuniku vanaduspensionile ja kohtuniku väljateenitud aastate pensionile.

(8) Kui isikule maksti käesolevas seaduses sätestatud kohtuniku vanaduspensioni või kohtuniku väljateenitud aastate pensioni, siis lõpetatakse pensioni maksmine kohtuotsuse jõustumise kuule järgnevast kuust. Käesolevas seaduses sätestatud pensionile õiguse kaotamise korral säilib isikul õigus taotleda pensioni üldistel alustel.

(9) Kohus on kohustatud 10 tööpäeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest arvates kirjalikult teatama Sotsiaalkindlustusametile asjaolust, millega seoses kaob isikul õigus käesolevas seaduses sätestatud kohtuniku vanaduspensionile ja kohtuniku väljateenitud aastate pensionile.

(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustus süüdimõistev kohtuotsus pärast 2009. aasta 10. märtsi.

[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

§ 132⁸. Püsiva töövõimetusega kohtunik

Kohtunikul, kellel on tuvastatud püsiv töövõime kaotus 100, 90 või 80% riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, loetakse käesoleva seaduse § 132² lõikes 1 sätestatud puuduva töövõime tingimus täidetuks.
[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

§ 133. Kohtunikupensioni maksmine

(1) Kohtuniku vanaduspensioni saamiseks vajaliku kohtunikustaaži hulka arvatakse ka enne käesoleva seaduse jõustumist kohtunikuna töötatud aeg.

(2) Seaduse jõustumiseni ametissenimetatud kohtunike pensioniõigusliku staaži hulka arvatakse töötamine kodumaise kõrgkooli teaduskraadiga õigusteaduse õppejõuna, vandeadvokaadina, prokurörina või õiguskantslerina või mõnel teisel juriidilist kõrgkvalifikatsiooni nõudval ametikohal. Käesolevas lõikes sätestatu ei laiene väljateenitud aastate pensioni (§ 132²) staaži arvestamisele.
[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

(3) Kohtunikeuksamikomisjon teeb otsused kõigi kohtunike pensioniõigusliku staaži kindlaksmääramiseks, pidades silmas käesolevas paragrahvis sätestatud, ühe aasta jooksul käesoleva seaduse jõustumisest.

(4) Käesoleva seaduse §-sid 132¹–132⁶ kohaldatakse ka isikutele, kes seaduse jõustumise ajal kohtunikuna ei tööta, kuid on olnud kohtnikuametis pärast 1991. aasta 31. detsembrit.
[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

(5) Seaduse jõustumisest alates viie aasta jooksul tekib kohtuniku vanaduspensioni saamise õigus pärast viieaastast kohtunikuna töötamist ka isikul, kes pärast 1991. aasta 31. detsembrit on kohtnikuametis, on jõudnud vanaduspensioniiikka ja on vähemalt kümme aastat töötanud ametikohal, mille kohtunikeuksamikomisjon on võrdsustanud töötamisega kohtnikuametis.

(6) Seaduse jõustumisest alates viie aasta jooksul pensioniiikka jõudval kohtunikul, kellel puudub viieaastane kohtunikustaaž, on õigus jääda kohtnikuametisse kuni staaži täitumiseni tingimusel, et ta käesoleva seaduse jõustumise ajal oli kohtnikuametis ja on vähemalt kümme aastat töötanud ametikohal, mille kohtunikeuksamikomisjon on võrdsustanud töötamisega kohtnikuametis.

(7) Kohtunikul, kes on seaduse jõustumisel vähemalt 55-aastane ja töötanud vähemalt viimased 10 aastat kohtunikuna, tekib kohtuniku ametist lahkudes õigus kohtuniku vanaduspensionile. Ametist lahkumise otsus selle õiguse kasutamiseks tuleb teha 2003. aasta 1. jaanuariks. Kui kohtunik jätkab töötamist avalikus teenistuses, ei tohi tema pensioni ja avalikus teenistuses teenitava töötasu suurus ületada tema kohtunikuna teenitud ametipalka.

(8) Kohtunikul, kes on 2013. aasta 1. juuli seisuga üle viidud Riigikohtu või Justiitsministeeriumi teenistusse (§ 58 lõige 1), valitud või nimetatud rahvusvahelise kohtuinstitutsiooni kohtnikuks või osaleb eksperdina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil (§ 58¹ lõiked 1 ja 5), säilib õigus §-des 132¹–132⁶ sätestatud pensionile.
[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

§ 134. [Kehtetu -RT I 2009, 15, 93- jõust. 01.03.2009]

§ 135. Kohtukaasistujate pädevus

Enne käesoleva seaduse jõustumist valitud kohtukaasistujal on volituste tähtaja lõppemiseni rahvakohtuniku pädevus.

§ 136. Kohtunikuabieksami komisjoni volitused

(1) [Kehtetu -RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(2) [Kehtetu -RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(3) Kuni konkursikomisjoni moodustamiseni täidab selle komisjoni ülesandeid senine kohtunikuabieksami komisjon.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 137. Kohtunike koolituse korralduse üleminekusätted

(1) Kuni 2004. aastani sisaldub kohtunike koolituse programmis ka järelkoolitus.

(2) Justiitsministeerium annab ministri kinnitatud korras kohtunike koolituse programmide koostamiseks vajaliku teabe ja lepingud sihtasutusele üle ja sihtasutus alustab 2003. aasta koolituse programmi koostamist hiljemalt 2002. aasta 1. septembril.

(3) Käesoleva seaduse alusel koolitusnõukogu moodustamiseni täidab koolitusnõukogu ülesandeid senine koolitusnõukogu.

§ 137¹. Rahvusvahelises kohtuinstitsioonis töötamine

Käesoleva seaduse § 58¹ kohaldatakse ka enne nimetatud sätte jõustumist rahvusvahelise kohtuinstitsiooni valitud või nimetatud kohtuniku suhtes.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 137². Käesoleva seaduse § 50 lõike 2 kohaldamise erisus

Käesoleva seaduse § 50 lõike 2 tähenduses võrdsustatakse enne 2015. aasta 1. aprilli prokuröri abina töötamine abiprokurörina töötamisega.

[RT I, 10.03.2015, 3- jõust. 01.04.2015]

§ 137³. Kohtunikukonkursi korraldamine

Enne 2016. aasta 1. augustit väljakuulutatud konkursid vabade kohtunikukohtade täitmiseks korraldatakse kuni 2016. aasta 31. juulini kehtinud seaduse alusel.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 137⁴. Esimese ja teise astme kohtu esimeeste nimetamine

2016. aasta 1. augustil ametis oleva esimese või teise astme kohtu esimehe ametiaeg lõpeb tema nimetamise ajal kehtinud seaduses sätestatud tähtaja saabumisel ja tema suhtes ei kohaldata ühekordselt järgmiseks perioodiks kohtu esimeheks nimetamisel käesoleva seaduse § 12 lõikes 10 sätestatud piirangut.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 138. Kohtute ühendamine

(1) Kohtla-Järve Linnakohus ja Ida-Viru Maakohus ühendatakse hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Selle ajani tegutseb Kohtla-Järve Linnakohus eraldi kohtuasutusena.

(2) Hiiu Maakohus ja Lääne Maakohus ühendatakse hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Selle ajani tegutseb Hiiu Maakohus eraldi kohtuasutusena. Pärast kohtute ühendamist jääb Hiiumaale püsivalt tööle vähemalt üks Lääne Maakohtu kohtunik.

§ 138¹. Kohtu esimehe ja kohtudirektori volitused

(1) Justiitsminister nimetab maa- ja halduskohtu esimehe hiljemalt 2006. aasta 1. maiks. Justiitsminister võib kohtu esimehe nimetamiseni ajutiselt panna esimehe kohustused maa- või halduskohtu kohtunikule viimase nõusolekul. Kohtu esimehe ajutisele kohusetäitjale makstakse käesoleva seaduse § 76 lõikes 2 sätestatud lisatasu.

(2) Justiitsminister nimetab kohtudirektori avaliku konkursi alusel ametisse hiljemalt 2006. aasta 1. märtsiks. Kohtudirektori nimetamiseni täidab käesoleva seaduse § 15 lõikes 4, § 16 lõikes 4, § 17 lõikes 4 ning § 125 lõikes 1 sätestatud kohtudirektori ülesandeid kohtu esimees või käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtunik.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(3) Enne 2013. aasta 1. aprilli teenistusse nimetatud kohtudirektor loetakse automaatselt selle kohtu kohtudirektori konkursil osalejaks, kus ta teenistuses on, kui ta ei esita kirjalikku teadet konkursil osalemisest loobumise kohta. Konkursil osalemisest loobumise teade esitatakse hiljemalt enne konkursiteates märgitud tähtaja lõppu.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(4) Justiitsminister võib Tartu Maakohtu kinnistusosakonna ja registriosakonna valdkonna eest vastutava kohtudirektori ametisse nimetada 2014. aastal. Kinnistusosakonna ja registriosakonna tegevusvaldkonna eest vastutava kohtudirektori võib ametisse nimetada avaliku konkursita olemasolevate kohtudirektorite hulgast.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

(5) Maakohtute kinnistusosakondade ja registriosakondade koosseisus olevad kohtuteenistujad loetakse alates 2015. aasta 1. jaanuarist Tartu Maakohtu kinnistusosakonna ja registriosakonna kohtuteenistujateks ning nad jätkavad teenistust Tartu Maakohtu koosseisus.

[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.07.2014]

§ 138². Maa-, linna- ja halduskohtu esimehe volituste lõppemine

(1) Enne 2006. aasta 1. jaanuari nimetatud maa-, linna- ja halduskohtute esimeeste volitused lõpevad käesoleva seaduse jõustumisel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtunikele makstakse kuni 2006. aasta 31. detsembrini lisatasu 15% tema ametipalgast, kui maa-, linna- või halduskohtus, mille esimees ta oli, töötas kuni 14 kohtunikku, või 25% tema ametipalgast, kui maa-, linna- või halduskohtus, mille esimees ta oli, töötas vähemalt 15 kohtunikku. Lisatasu ei maksta, kui lõikes 1 nimetatud kohtunik nimetatakse maa- või halduskohtu esimeheks vastavalt käesoleva seaduse § 138¹ lõikes 1 sätestatule.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 138³. Kohtumajade täpsete asukohtade, teeninduspiirkondade ja kohtunike arvu ning jagunemise määramine

Justiitsminister määrab maakohtute ja halduskohtute kohtumajade täpse asukoha ning teeninduspiirkonnad (§ 9 lõige 3 ja § 18 lõige 3) ning maa- ja halduskohtunike arvu ja jagunemise kohtumajade vahel (§-d 11 ja 19) hiljemalt 2005. aasta 1. oktoobriks.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁴. Maa-, linna- ja halduskohtunike teenistus

(1) 2006. aasta 1. jaanuaril loetakse ametis olevad maa-, linna- ja halduskohtunikud teenistusse määrataks järgmiselt:

- 1) Tallinna Linnakohtu ja Harju Maakohtu kohtunikud loetakse Harju Maakohtu kohtunikeks;
- 2) Ida-Viru Maakohtu, Narva Linnakohtu ja Lääne-Viru Maakohtu kohtunikud loetakse Viru Maakohtu kohtunikeks;
- 3) Pärnu Maakohtu, Saare Maakohtu, Lääne Maakohtu, Järva Maakohtu ja Rapla Maakohtu kohtunikud loetakse Pärnu Maakohtu kohtunikeks;
- 4) Tartu Maakohtu, Jõgeva Maakohtu, Viljandi Maakohtu, Valga Maakohtu, Põlva Maakohtu ja Võru Maakohtu kohtunikud loetakse Tartu Maakohtu kohtunikeks;
- 5) Tallinna Halduskohtu ja Pärnu Halduskohtu kohtunikud loetakse Tallinna Halduskohtu kohtunikeks;
- 6) Tartu Halduskohtu ja Jõhvi Halduskohtu kohtunikud loetakse Tartu Halduskohtu kohtunikeks.

(2) 2006. aasta 1. jaanuaril loetakse ametis oleva maa- või halduskohtuniku alaliseks teenistuskohaks kohtumaja, mis asub asulas, kus asus maa-, linna- või halduskohus, mille kohtunik ta enne selle seaduse jõustumist oli.

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁵. Tööjaotusplaani kehtivus

Pärast kohtute seaduse muutmise seaduse kohtute tööpiirkondade ühendamiseks jõustumist määratakse kuni uue tööjaotusplaani kinnitamiseni kohtunike tööjaotus kohtumajade kaupa, lähtudes vahetult enne nimetatud seaduse jõustumist kehtinud tööjaotusplaanidest. Kohtu üldkogu kinnitab uue tööjaotusplaani hiljemalt 2006. aasta 1. märtsiks.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁶. Rahvakohtunike volitused

(1) Enne 2006. aasta 1. jaanuari ametisse nimetatud rahvakohtunikud, kelle volitused ei ole lõppenud, loetakse ametisse nimetatuks järgmiste kohtute juurde:

- 1) Tallinna Linnakohtu ja Harju Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Harju Maakohtu rahvakohtunikeks;
- 2) Ida-Viru Maakohtu, Narva Linnakohtu ja Lääne-Viru Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Viru Maakohtu rahvakohtunikeks;
- 3) Pärnu Maakohtu, Saare Maakohtu, Lääne Maakohtu, Järva Maakohtu ja Rapla Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Pärnu Maakohtu rahvakohtunikeks;
- 4) Tartu Maakohtu, Jõgeva Maakohtu, Viljandi Maakohtu, Valga Maakohtu, Põlva Maakohtu ja Võru Maakohtu rahvakohtunikud loetakse Tartu Maakohtu rahvakohtunikeks;

(2) Enne 2006. aasta 1. jaanuari nimetatud rahvakohtunike volitused lõpevad käesoleva seaduse § 104 lõigetes 1 või 4 nimetatud tähtaja möödumisel.

[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 138⁷. Viru Ringkonnakohtu likvideerimine

(1) Alates 2008. aasta 1. oktoobrist edastatakse Viru Ringkonnakohtusse saabuvad apellatsioonkaebused lahendamiseks Tartu Ringkonnakohtule. Viru Ringkonnakohtusse saabuvad määruskaebused lahendatakse kuni kohtu sulgemiseni Viru Ringkonnakohtus. 2008. aasta 31. detsembril edastatakse Viru Ringkonnakohtu menetluses olevad kohtuasjad lahendamiseks Tartu Ringkonnakohtule.

(2) Viru Ringkonnakohtu kohtunikul, kes kohtu likvideerimisel lahkub ametist käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punkti 5 alusel ja kellel selleks ajaks on kohtuniku vanaduspensionidõiguslikku staaži koos käesoleva seaduse § 133 lõikes 2 nimetatud staažiga vähemalt 20 aastat, tekib õigus saada kohtuniku vanaduspension. Kui kohtunik jätkab töötamist avalikus teenistuses, ei tohi tema pension koos avalikus teenistuses teenitava töötasuga ületada tema kohtunikuna teenitud ametipalka.

(3) Viru Ringkonnakohtu kohtunikud on kohustatud hiljemalt 2008. aasta 1. aprilliks teavitama Justiitsministeeriumi soovist kasutada käesoleva paragrahvi lõikest 2 tulenevat õigust jääda kohtuniku vanaduspensionile või soovist asuda alates 2009. aasta 1. jaanuarist tööle kas Viru Maakohtus või Tartu Ringkonnakohtus või nõustumisest ametist vabastamisega käesoleva seaduse § 99 lõike 1 punkti 5 alusel. Teate esitamata jätmist käsitletakse Viru Ringkonnakohtu kohtuniku soovina asuda tööle Tartu Ringkonnakohtus.

(4) Kui Viru Ringkonnakohtu kohtunik asub käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel alates 2009. aasta 1. jaanuarist tööle Viru Maakohtusse kohtunikuna, arvutatakse tema vanaduspension selle määramise ajal kehtivast ringkonnakohtu kohtuniku ametipalgast, arvestades käesoleva seaduse § 132² lõiget 1 ja 2 ning § 132⁶ lõikes 1 sätestatud, juhul kui tal ei ole õigust soodsamale kohtuniku vanaduspensionile.
[RT I, 29.12.2012, 1- jõust. 01.07.2013]

(5) Viru Ringkonnakohtu kohtunikule, kes kasutab käesoleva paragrahvi lõikest 2 tulenevat õigust jääda kohtuniku vanaduspensionile, ei maksta käesoleva seaduse § 86 lõikest 1 tulenevat hüvitist.
[RT I 2008, 13, 85- jõust. 24.03.2008]

§ 138⁸. Kohtunikule teenistusaastate eest makstava lisatasu maksmise lõpetamine

Käesolevas seaduses sätestatud kohtunikule teenistusaastate eest makstava lisatasu maksmise lõpetamisel ei tohi kohtuniku palk väheneda. Kui kohtuniku palk pärast käesoleva seaduse jõustumist on väiksem kui kohtuniku senine palk, makstakse kohtunikule senist palka niikaua, kuni kohtuniku palk käesoleva seaduse ning kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse järgi ületab senist palka.
[RT I 2010, 1, 2- jõust. 01.07.2013 (jõustumine muudetud RT I, 29.12.2012, 1)]

§ 138⁹. Esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori ametiaeg

Käesoleva seaduse § 125 lõike 3 jõustumisel ametisoleva esimese ja teise astme kohtu kohtudirektori volitused kehtivad viis aastat seaduse jõustumisest arvates.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 138¹⁰. Käesoleva seaduse § 84 lõike 2 kohaldamise erisus

Esimese ja teise astme kohtunikule säilitatakse 49-kalendripäevane ning Riigikohtu kohtunikule 56-kalendripäevane puhkus kaheks aastaks alates 2013. aasta 1. aprillist juhul, kui ta on 2013. aasta 1. aprilli seisuga kohtunikuna teenistuses.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 138¹¹. Rahvakohtuniku töövõimetuspension

(1) Rahvakohtunikul, kellel on tuvastatud püsiv töövõime kaotus riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, on õigus rahvakohtuniku töövõimetuspensioni suurendusele, lähtudes kuni 2016. aasta 1. juulini kehtinud käesoleva seaduse § 113 redaktsioonist.
[RT I, 17.12.2015, 1- jõust. 01.07.2016]

(2) Rahvakohtunikule, kes oli riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel tunnistatud viimase püsiva töövõimetus ekspertiisiga püsivalt töövõimetuks kestusega vähemalt kaks aastat ja kes esitab hiljemalt püsiva töövõimetus ekspertiisi otsuses märgitud korduexpertiisi tähtajal töövõime hindamise taotluse ning kellel tuvastatakse osaline või puuduv töövõime, makstakse töövõimetoetust suuruses, mis on võrdne talle viimati riikliku pensionikindlustuse seaduse ja käesoleva seaduse alusel makstud töövõimetuspensioni üldsummaga, kui see on suurem talle töövõimetoetuse seaduse alusel määratud töövõimetoetusest. Käesoleva lõike alusel rahvakohtunikule töövõimetoetuse maksmisel kohaldatakse töövõimetoetuse seaduses töövõimetoetusele sätestatud, sealhulgas töövõimetoetuse seaduse § 27 lõikeid 4 ja 5.
[RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

§ 139.–§ 151.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]